

Somut Olmayan Kültürel Miras ve Yükseköğretim Alt Çalışma Grubu Raporu

Somut Olmayan Kültürel Miras ve Yükseköğretim Alt Çalışma Grubu Üyeleri Dr. Öğr. Üyesi Pınar KASAPOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Tuna YILDIZ ve Dr. Öğr. Üyesi A. Erman ARAL tarafından 24 Haziran 2021, 26 Ağustos 2021 ve 11 Ekim 2021 tarihlerinde gerçekleştirilen toplantılar ve bu süreç içinde sosyal medya, telefon aracılığıyla gerçekleştirilen bireysel ve grup çalışmaları sonucunda elde edilen veriler bir rapor haline getirilmiştir. “Durum tespiti, işleyişin saptanması, sonuç ve öneriler” başlıklarını içeren üç ayrı bölüm altında çalışmalar yürütülmüştür.

- Çalışmanın başlangıcında Türkiye’de “Somut Olmayan Kültürel Miras” (SOKÜM) kavramının yükseköğretim kurumlarında ne şekilde yer aldığına “durum tespiti”ni yapmak adına önlisans, lisans ve lisansüstü eğitim programlarında gerçekleştirilen dersler ve uygulamalar incelenmiş ve bir tablo oluşturulmuştur.
- SOKÜM ile ilgili hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin dökümü hazırlanmıştır.
- SOKÜM ile ilgili projeler incelenmiştir.
- 100/2000 YÖK Doktora Bursu incelenmiştir.
- SOKÜM ile ilgili Araştırma Uygulama Merkezleri ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK) incelenmiştir.
- Somut olmayan kültürel mirasın eğitime entegrasyonu konusunda dünyada yürütülen çalışmalar incelenmiştir.
- Elde edilen veriler doğrultusunda hazırlanan tablolar, yapılan detaylı araştırmalar sonucunda “işleyiş” gösterilmeye çalışılmıştır. Son kısımda ise elde edilen verilerden yararlanılarak “sonuç ve öneriler” verilmeye çalışılmıştır.

TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA ÖNLİSANS, LİSANS ve LİSANSÜSTÜ EĞİTİM PROGRAMLARINDA SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS

Yükseköğretim kurumlarında “somut olmayan kültürel miras” kavramının ne şekilde yer aldığı tespit etmek adına YÖK Atlas'taki veriler esas alınarak önlisans, lisans ve lisansüstü eğitim programlarında gerçekleştirilen dersler ve uygulamalar incelenmiştir. Öncelikle “Türk Halk Bilimi” ve “Halkbilimi” bölümleri ele alınmış, daha sonra “kültürel miras” kavramı bağlamında daha geniş bir araştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bu bağlamda, “Kültürel Miras ve Turizm”, “Turizm Animasyon”, lisans düzeyinde “Kültür Varlıkları Koruma ve Onarımı Bölümü”, “El Sanatları”, “Geleneksel Türk Sanatları” ve “Geleneksel El Sanatları Bölümleri” ile Eğitim Fakültesi'nde yer alan “Okul Öncesi”, “Sınıf Öğretmenliği”, “Sosyal Bilgiler”, “Tarih” ve “Türkçe” bölümleri de araştırmaya dâhil edilmiştir. Örneklem sayısını artırmak ve farklı alanlarla SOKÜM ilişkisini irdelemek amacıyla da “Arkeoloji”, “Sanat Tarihi” ve “Mimarlık” bölümleri de incelenmiştir. Bu bölümlerde verilen derslerin SOKÜM ile ilişkisini saptamak amacıyla sıralamada yer alan ilk beş ve yeni açılan beş üniversitenin isimleri belirlenerek incelenmiştir.

“**Türk Halk Bilimi**” ve “**Halkbilimi**” bölümlerinin internet ağ sayfaları üzerinden lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyindeki öğretim programları ve ders içerikleri incelendiğinde, bu bölümlerin derslerinin ve ders içeriklerinin çalışma alanı açısından somut olmayan kültürel miras ile doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir. Program içeriğinde yer alan tüm derslerin SOKÜM çalışmalarının beş temel çalışma alanı altında yer alan konular oldukları görülmektedir. Bu sebeple, halkbilim bölümlerini incelenecek diğer bölümlerden ayrı tutmak ve dersleri sınırlandırabilmek adına yalnızca başlığında ve içeriğinde “somut olmayan kültürel miras” kavramının yer aldığı dersler ele alınmıştır. Bundan sonra yapılacak diğer bölümlerdeki araştırmalarda da aynı yöntem ve sınırlama uygulanacaktır.

Yapılan araştırma sonucunda toplamda 8 üniversitede Türk Halk Bilimi ve Halkbilimi Bölümleri olduğu saptanmıştır:

Ankara Üniversitesi, Halkbilimi Bölümü'nde Lisans, YL, DR programlarında “Kültürel Miras ve Müzecilik” (Lisans), “Somut Olmayan Kültürel Miras ve Koruma Yaklaşımları” (Lisans), “Kültürel Miras Çalışmaları: Sözleşmeler ve Uygulama Süreçleri” (YL), “Kültürel Miras ve Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM) Müzeciliği” (DR) adlı derslere ve ders

içeriklerine ulaşılmıştır. SOKÜM eğitimi ve farkındalığı yaratmak açısından her eğitim seviyesinde dersler bulunmaktadır.

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türk Halk Bilimi Bölümü Lisans, Yüksek Lisans, Doktora programlarında “Halk Bilimi Müzeciliği” (Lisans), “Kültürel Miras ve Koruma” (Lisans), “El Sanatları” (Lisans), “Kültür ve Koruma Yaklaşımları” (DR) dersleri bulunmaktadır. Öğretim programlarında yer alan birçok ders başlığında SOKÜM kavramı isim olarak geçmese de bu dersi veren bölüm öğretim üye ve elemanlarının SOKÜM uzmanı olmaları sebebiyle eğitim programlarında yer alan diğer dersler de SOKÜM bağlamında anlatılmaktadır.

Hacettepe Üniversitesi, Türk Halkbilimi Bölümü lisans ve Yüksek Lisans programlarında SOKÜM ile ilgili bir ders olmadığı, yalnızca Doktora programında “Somut Olmayan Kültürel Miras” (DR) başlıklı bir dersin bulunduğu saptanmıştır.

Erciyes Üniversitesi, Türk Halk Bilimi Bölümü’nde Yüksek Lisans ve Doktora programları bulunmamaktadır. Lisans programına 2021-2022 Eğitim Öğretim yılı itibariyle “Somut Olmayan Kültürel Miras” (Lisans) başlıklı bir ders ekleneceği bölüm öğretim üyesi ile yapılan görüşmeden öğrenilmiştir.

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Türk Halk Bilimi Bölümü’nde Yüksek Lisans, Doktora programları bulunmamaktadır. Lisans programına “Halkbilimi Müzeciliği” başlıklı bir ders bulunmaktadır, fakat içeriğine ulaşamamıştır.

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türk Halk Bilimi Bölümü’nde Doktora programı bulunmamaktadır. Lisans programlarında “Halk Bilimi Müzeciliği” başlıklı bir ders; Yüksek Lisans programlarında ise “Somut Olmayan Kültürel Miras ve Müzecilik” (YL) adlı bir ders bulunmaktadır.

Ardahan Üniversitesi, Halkbilimi Bölümü ve Kafkas Üniversitesi, Türk Halk Bilimi Bölümü Lisans, Yüksek Lisans, Doktora programları ile ilgili internet üzerinden herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

İncelenen öğretim programlarında ders adında ve içeriğinde “somut olmayan kültürel miras” kavramının yer aldığı derslerin verildiği üniversite ve bölümlerde, SOKÜM Sözleşmesi ve koruma yaklaşımları bağlamında ele alındığı görülmektedir. Özellikle Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli

Üniversitesi'nde adı geçen dersleri veren öğretim üyelerinin çoğunun (bilgilerine internet üzerinden ulaşılabilen) SOKÜM uzmanı oldukları da görülmektedir. Bu konunun uzmanları tarafından verilen bu dersler konu ile ilgili farkındalık yaratılması adına oldukça önemlidir.

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde verilen "Halkbilimi Müzeciliği" ders içeriklerine ulaşılmasa da içeriğinin SOKÜM bağlamında verildiği düşünülmektedir.

Halkbilimi disiplinde eğitim alan öğrencilerin SOKÜM farkındalığını yükseltecek, bu konuda daha fazla üretmelerini sağlayacak derslerin olması oldukça önemlidir. Teknolojiyi kullanabilen, disiplinler arası çalışmalar yaparak daha geniş bir vizyona sahip olan halkbilimcilerin yetişmesi için SOKÜM ile ilgili ders sayılarının artması gerekmektedir.

"El Sanatları" ve **"Geleneksel El Sanatları"** **"Geleneksel Türk Sanatları"** bölümlerinin lisans ve lisans düzeyinde programlarına ve ders içeriklerine bakılmıştır. Geleneksel Türk Desenleri, Ahşap Oymacılığı, El Sanatlarında Tasarım, Çini, Minyatür, Tezhip, Ebru, Taş İşlemeciliği, Türk Kültür Tarihi, Türk Desenleri, Halı Teknikleri ve Uygulama, Tezhip Sanatı, Halı Tarihi, Doğal Boyalar, Kilim Teknikleri ve Uygulama, Kilim Tarihi, İpek Halı Tasarımı, Halı Kilim Kumaş Onarımı, Bilgisayarla Halı- Kilim Tasarımı, Ebru, Çini, Minyatür, Tezhip Tasarımı, Kitap Sanatları, Hat Sanatı gibi farklı derslerin çoğunun işin teknik ve uygulama kısmına odaklandığı görülmüştür. Ulaşılan ders konuluklarında ya da bölüm sayfalarında somut olmayan kültürel mirasa herhangi bir atıf yapıldığı görülmemiştir. Ancak somut olmayan kültürel miras ve Sözleme farkındalığı olmamasına karşın bazı bölümlerin amaç ve vizyonlarında örneğin: "Binlerce yıllık geçmişe sahip Türk toplumunun da kendine özgü kültürü, gelenek ve görenekleri vardır. Bölümün amacı her biri bir kültür ürünü olan halı, kilim, kumaş, çini, seramik, tezhip, minyatür, hat vb. Geleneksel Türk Sanatlarını bilimsel yöntemlerden yararlanarak korumak, yaşatmak ve gelecek nesillere aktarabilmektir" (bölüm tanıtım sayfasından) gibi ifadeler rastlanmıştır. Bu da aslında SOKÜM'den haberleri olmasa da bazı bölümlerin kültürel miras konusunda bir duyarlılıklarının olduğunu göstermektedir. Ayrıca Türkiye'de neredeyse her üniversitede el sanatlarıyla ilişkili bir ön lisans veya lisans programının olduğu görülmektedir. Bu bölümlerden gelen bilimsel çalışmaların ve projelerin mirasın teknik noktasına odaklanması ve kültürel boyutundaki işlevlerini göz ardı etmesi çalışmaları eksik bırakmaktadır. UNESCO'nun somut ve somut olmayan kültürel mirası bir arada koruma perspektifi ile bu yaklaşım uyuşmamaktadır. Dolayısıyla bütüncül koruma yaklaşımlarının üniversitelerde el sanatları ile ilgili bölümlerde

tam olarak gerçekleşmediği görülmektedir. Önemli noktalardan biri de turistifikasyon, müzeifikasyon, aşırı ticarileşme, aşırı profesyonelleşme gibi somut olmayan kültürel mirasın risk alanlarını oluşturan tartışmalara bu bölümlerin içeriklerinde yer verilmesi gerektiğidir.

“**Kültürel Miras ve Turizm**” ve “**Turizm Animasyonu**” bölümlerinin ön lisans düzeyinde programlarına ve ders içeriklerine bakılmıştır. Lisans düzeyinde ise “**Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım**” lisans programları incelenmiştir. “Kültürel Miras ve Turizm” ön lisans programlarında arkeoloji, sanat tarihi, Yunan-Roma mimarisi, Osmanlı mimarisi, restorasyon gibi derslerin öne çıktığı tespit edilmiştir. Burada gözlemlenen en önemli sorunlardan birinin, miras kavramının “arkeolojik, doğal ve tarihî güzellikler” ile tanımlanması olduğu söylenebilir. Bununla bağlantılı olarak, kültürel miras turizm yoluyla ekonomik kaynağa dönüşen bir unsur gibi görülmektedir. Yine bu hususla ilgili bir diğer problem, kültür turizmini destekleyen, öne çıkaran; turizme sağladığı fayda ölçüsünde şekillenen türden bir kültürel miras koruma yaklaşımının olmasıdır. Bu programlar açık biçimde somut kültür varlıklarına odaklıdır. Ayrıca, bu programların Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini eksik veya yanlış algılayıp uyguladıkları düşünülmektedir (Anadolu Üniversitesi ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi). Bu üniversitelerdeki “Kültürel Miras ve Turizm” programlarında kültür varlıklarının turizme açılmasından ve bu varlıkların çekim merkezine dönüştürülmeleriyle ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın sağlanmasından söz edilmektedir. Bu bakışın yanlış olmasa bile eksik olduğu değerlendirilmektedir.

Öte yandan, “Turizm Animasyonu” ön lisans programları somut olmayan kültürel miras ile ilişkili konulara daha yakın bir görüntü taşımaktadır. Bu programlarda Halk Oyunları, Mitoloji, Tören ve Kutlamalar, Sürdürülebilir Turizm, Türk Kültürü ve Halk Bilimleri, El Sanatları, Halk Dansları, Geleneksel Türk Tiyatrosu gibi dersler mevcuttur. Buna rağmen ritim, modern dans, pazarlama, konuşma teknikleri, koreografi, yabancı dil, ilkyardım, çocuk animatörlüğü gibi derslerin hâkimiyeti dikkat çekmektedir. Bu derslerin içeriği hakkında bilgi bulunmamaktadır; bu nedenle derslerin nasıl verildikleri bilinmemektedir. Burada not edilmesi gereken bir husus vardır: Sadece ders kataloglarına bakarak bazı çıkarımlara varılması nedeniyle bu derslerin ne kadarının açıldığı, nasıl ve kimler tarafından verildiği bilinmemektedir.

“Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım” lisans programları incelendiğinde bu programın toplam 5 üniversitede olduğu görülmüştür. Bazı üniversitelerde “Türk Mitolojisi”, “Türk Halk Müziği” gibi seçmeli statüde dersler bulunmaktadır. Ancak bu programın açık

olduğu üniversitelerde yine sanat tarihi, arkeoloji, malzeme bilgisi, taş-seramik-kumaş koruma, koruma kimyası, mimari restorasyon, ahşap koruma, tekstil koruma gibi dersler egemendir. Bu programlar arasında bir istisnanın altı çizilmelidir: Yıldız Teknik Üniversitesindeki programın içeriği diğerlerinden olumlu yönde ayrılmaktadır. Burada “Geleneksel Yapı Teknolojisi”, “Kültür Mirası Yönetimi”, “Geleneksel El Sanatları”, “Kırsal Mimari”, “Koruma ve Turizm”, “UNESCO Dünya Mirası Alanlarında Koruma ve Yönetim Yaklaşımları”, “Somut Olmayan Kültürel Miras ve Koruma” gibi seçmeli dersler mevcuttur. Bu program, kültürel mirasın korunmasına bütüncül bir bakışla yaklaşma dikkatini taşıyan tek program gibi görünmektedir (Ek-Tablo 1).

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS İLE İLGİLİ YAPILAN YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA TEZLERİNE DAİR BİLGİLER

Somut olmayan kültürel mirasla ilgili ilk tezin üretildiği 2006 yılından beri bu alanda toplam 48 yüksek lisans, 9 doktora tezinin hazırlandığı görölmektedir. Üniversite sayısına oranla, İstanbul’daki üniversitelerde tamamlanan tezlerin sayısının (yalnızca 5 tez) görece düşük olduğu dikkat çekmektedir. Türkiye genelinde, bu araştırma alanındaki tezlerin hemen hemen tamamının devlet üniversitelerinde hazırlandığı ve vakıf üniversitelerindeki ilginin düşük olduğu (sadece Bilkent ve Kadir Has üniversitelerinde 2 tez) anlaşılmaktadır. Çalışmaların 16 yıllık geçmişi hesaba katıldığında lisansüstü düzeydeki bu çalışmaların sayıca yetersiz olduğu söylenebilir.

şimdiye kadar tamamlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinde “Konu/Alan” kategorisinde halk biliminin bariz bir ağırlığı (28 tez) mevcuttur. Konuyla ilişkili tezlerin yarısı halk bilimciler tarafından üretilmiştir. Halk bilimi alanını bu anlamda eğitim öğretim (15 tez), turizm (12 tez) ve müzecilik (9 tez) takip etmektedir. Tez başlığı ve odak itibarıyla, Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini somut olmayan kültürel mirasla ilişki içinde analiz eden bir teze rastlanmamıştır. Tamamlanan tezlerin sayısının en yüksek olduğu yıl 2019’dur (13 tez). Anılan yıla kadar artış eğilimi gösteren sayının özellikle 2021’de düştüğü (6 tez) görölmektedir.

Halkbilimi alanından gelen yazarların hazırladıkları tezlerde Yaşayan İnsan Hazinesi, el sanatları, ekoturizm, kurumlardaki çalışmaların tarihi, müzecilik, bir yöre temelinde kuşaklar arası kültür aktarımı, diğer taraf devletlerin deneyimleri (Japonya), küreselleşme, eğitim ve toplumsal katılım temaları öne çıkmaktadır. Bazı tezlerin ise (başlıklarında somut olmayan kültürel miras terimine yer vermekle birlikte) klasik halk bilimi derlemesi olduğu

anlaşmaktadır. Eğitim öğretim kategorisine dâhil olan eserler ise amaca yönelik oluşturulmuş özel derslerin (Halk Kültürü) yanı sıra bilhassa Türkçe ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarının ve müfredatın analizini esas almaktadır. Turizm alanındaki tezlerde ise ekoturizm, mutfak kültürü, turist rehberliği, kültür turizmi, kırsal turizm, turizm animasyonu, ebru sanatı ve turistik ürünler öne çıkmaktadır. Çalışmalarda karşılaştırmalı bakışın görece zayıf olduğu, UNESCO'nun belleğinden (toplantı raporları ve kararlar) ve konuyla ilgili uluslararası literatürden yeterince yararlanılmadığı, çalışmaların önemli bölümünün (perspektif, kaynak kullanımı ve derinlik bakımından) içine kapanık bir karakter taşıdığı, dünyadaki örneklerin incelenmediği ve somut olmayan kültürel mirasın kategorik bir açılımı yansıtan bir çeşit etiket olarak yüzeysel nitelikleriyle seçilen konuya entegre edildiği tespit edilmiştir (Ek- Tablo 2).

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS İLE İLGİLİ YAPILAN PROJELER

TUBİTAK TR DİZİN, YÖK Akademik, Kalkınma Ajansları ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarının internet siteleri taranarak elde edilen verilere göre adımda ya da içeriğinde somut olmayan kültürel miras terimi geçen proje sayısı yaklaşık 150'dir. Ayrıca tarama yapılan platformlara yansımayan pek çok projenin olduğu tahmin edilmekte ve bu rakamın daha fazla olduğu düşünülmektedir. Somut olmayan kültürel mirası konu edinen projeleri, Avrupa Birliği, Kalkınma Ajansları, BAP, TUBİTAK, Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşları (Belediyeler, Bakanlıklar vs.) projeleri olmak üzere beş alt başlık altında toplamak mümkündür. 150 proje içerisinde aşağıdaki tabloya 12 adet örnek proje eklenmiştir. Aşağıdaki tablo, 150 projenin geneli hakkında bir ön izlenim oluşturması açısından önemlidir (Ek- Tablo 3).

Beş başlık altında toplanan projelerin bir kısmının çok paydaşlı olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle de Kalkınma Ajansları ile yürütülen projelerde üniversite, belediye ve STK iş birliğinin bir arada olduğu görülmektedir. Projelerin tema olarak müzecilik, SOKÜM unsurlarının tespiti ve envanterinin çıkarılması, el sanatlarının yaşatılması gibi konular üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Üniversitelerin BAP projelerinin düşük bütçeli ve kısmen daha az zaman dilimini kapsayan projeler olduğu buna karşın Kalkınma Ajansları ile yürütülen projelerin bütçe ve zaman dilimi ile hedeflenen amaçlar açısından daha hacimli oldukları görülmektedir. Örneğin Ankara Kalkınma Ajansının "Turizm Potansiyelinin Harekete Geçirilmesi Mali Destek Programı" kapsamında Altındağ Belediyesi ve Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesinin ortaklığı ile gerçekleştirilen Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi Projesi hem bütçe hem de hedeflenen ve ulaşılan sonuçlar bakımından BAP projeleri, TUBİTAK Projeleri ve STK Projelerinden daha etkili görünmektedir. Bu projenin ardından

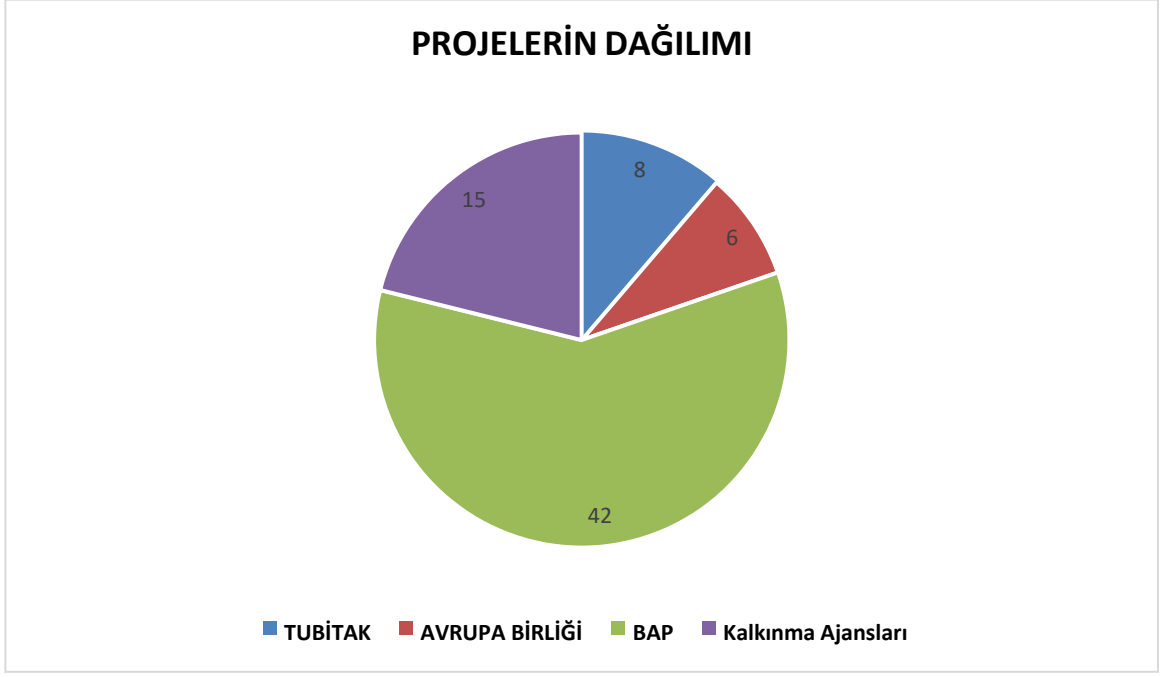
örneğin Eskişehir, Kars, Nevşehir gibi Türkiye'nin çeşitli illerinde yine Kalkınma Ajansı destekli benzer projelerin yürütüldüğü görülmektedir.

Projelerde incelenmesi gereken noktalardan birinin de proje sonrası sürdürülebilirlik olduğu değerlendirilmelidir. Bu anlamda doğrudan üniversite bünyesinde yürütülen BAP projelerinin sayıca çok olmasına karşın kısa soluklu ve düşük bütçeli, sürdürülebilirliği, amaçlanan çıktılar ve elde edilen sonuçlar bakımından sınırlı projeler olduğunu söylemek mümkündür. Bu da Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının somut olmayan kültürel miras konusunda üretilen projelere desteğinin proje sayısına bakıldığında olumlu ancak içerik ve nitelik, sürdürülebilirlik anlamında ise sorunlu alanları olduğunu göstermektedir.

Projelere bakıldığında dikkat çeken başka bir konu ise somut olmayan kültürel miras konusunda terim ve içerik anlamında sorunların yaşandığıdır. Bazı projelerde somut olmayan kültürel miras yerine "somut olmayan değerler" (bkz. Tabloda AB destekli proje 2), "soyut miras" (bkz. Tabloda kalkınma ajansı destekli proje 3) gibi ifadelerin geçtiği görülmektedir. Ayrıca yapılan projelerin yürütücüleri ve araştırma ekibine bakıldığında çok çeşitlilik görülmektedir. Somut olmayan kültürel miras alanında halk bilimi, folklor, antropoloji, sanat tarihi, güzel sanatlar, edebiyat, sosyoloji, arkeoloji gibi farklı alanlardan akademisyenlerin proje ürettiği görülmektedir. Bu durum somut olmayan kültürel miras alanına akademiden ilginin giderek arttığını göstermektedir. Ancak diğer yandan nitelikli içerik üretme ve 2003 Sözleşmesinin amaçları ve koruma yaklaşımlarıyla örtüşen projeler üretme konusunda sorunlar yaşandığı da dile getirilebilir.

Başlığında ya da projenin özetinde somut olmayan kültürel miras terimi geçen projelerin YÖK akademik sayfasındaki verilere göre grafiği aşağıdaki gibidir. Bu grafikte birçok projenin hangi kurum veya kuruluşla yürütüldüğünün tam olarak girilmemesi nedeniyle eksikler bulunmakla birlikte genel çerçeveyi özetlemesi bakımından bu grafiğin faydalı olacağı düşünülmüştür. Avrupa Birliği ve TÜBİTAK projelerinin sayıca geride kaldığı BAP projelerinin ve Kalkınma Ajanslarınca yürütülen projelerin ise sayıca fazla olduğu grafikten anlaşılmaktadır.

Şekil 1. TÜBİTAK, Avrupa Birliği, BAP, Kalkınma Ajansları Projelerin Dağılımını Gösterir Şema

YÖK 100/2000 DOKTORA BURSUSU

100/2000 YÖK Doktora Bursu, Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen öncelikli alanlarda, 2017 yılında yeni YÖK çalışmaları çerçevesinde ortaya konulan, yurtiçindeki devlet üniversitelerinde 100 tematik alanda, doktora programlarında öğrenim gören öğrencileri destekleyerek Türkiye'nin doktoralı insan kaynağı ihtiyacı süreçlerine katkı sağlamak için ilan edilen YÖK Doktora Bursunu ifade etmektedir¹.

Yükseköğretim kurumları, YÖK Yürütme Kurulunca belirlenen öncelikli doktora alanlarından, eğitim vermek istedikleri mevcut ya da açılacak doktora programlarını, bu programlardaki öğretim üyesi sayılarını, eğitim öğretim ve araştırma altyapılarını, halen doktora eğitimine devam eden öğrenci sayıları ile bu program kapsamında yetiştirmeyi planladıkları öğrenci sayılarını ve doktora kabul şartlarını YÖK'e bildirerek süreç başlatılmaktadır. Yükseköğretim kurumlarından alınan başvuru talepleri YÖK Yürütme Kurulunca değerlendirilir, bu program kapsamında kabul edilen yükseköğretim kurumları anabilim dalları ve doktora öğrenci sayıları belirlenerek ilan edilmektedir.

YÖK 100/2000 Doktora Bursu çağrısı için belirlenen alt alanlar "**Güncel 100 Öncelikli Tematik Alanlar**" başlığı altında son üç yıl ile sınırlandırılacak incelendiğinde "Sosyal Bilimler" temel başlığı altında "**Somut Olmayan Kültürel Miras**" alanı dikkat çekmektedir.

¹https://www.yok.gov.tr/DuyuruBelgeleri/Proje%20Destekleme%20ve%20Geli%C5%9Firme%20Daire%20Ba%C5%9Fkanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1/2019/100_2000_usul_ve_esaslar_mayis_2019.pdf

SOKÜM öncelikli alanı son üç yılda da doktora burs listesinde yer almaktadır. Bu listeler karşılaştırılarak incelendiğinde:

- 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı Bahar Dönemi için belirlenen alt alanlarda “**Müzecilik**” alt başlığı yer alırken bu alanın sonraki iki dönemde kaldırıldığı (<https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2020/100-2000-yok-doktora-projesi-2020.pdf>);
- “Kültürel miras” ve “somut olmayan kültürel miras” kavramlarını eğitim öğretim programları bağlamında incelerken üzerinde yoğunlaştığımız “**Taşınabilir Kültür Varlıkları Koruma ve Onarım**” alanının da öncelikli tematik alanlar listesinde yer aldığı görülmektedir (<https://yuzukibinbursu.yok.gov.tr/hangi-alanlarda>).

Üniversitelere ve YÖK’e ait ağ sayfaları incelendiğinde, çeşitli üniversitelerde farklı disiplinlerde “Somut Olmayan Kültürel Miras” alt alanında doktora programları açıldığı görülmektedir.

YÖK 100/2000 Somut Olmayan Kültürel Miras Alt Alanında İlane Çıkan Üniversiteler

1. Süleyman Demirel Üniversitesi Arkeoloji ABD

(2018-2019 Dönemi) (https://w3.sdu.edu.tr/SDU_Files/Files/enstitü.pdf).

(https://yuzukibinbursu.yok.gov.tr/DuyuruBelgeleri/100_2000_D_egerlendirme_sonuculari.pdf)

(2019-2020 Dönemi) (<https://sosyalbilimler.sdu.edu.tr/tr/haber/1002000-yok-doktora-bursu-20192020-egitim-ogretim-yili-bahar-yariyilinda-kayit-yaptirmaya-hak-kazananlar-29408h.html>)

2. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Halk Bilimi ABD (2019-2020 Dönemi) (2020-2021 Dönemi) (2021-2022 Dönemi)

(<https://hacibayram.edu.tr/le/yok-1002000-bursiyerlik-sonuculari>)

3. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Turizm Araştırmaları Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ABD (2020-2021 Dönemi)

(<https://dosyalar.nevsehir.edu.tr/80cc99e0078af879065b0418933a1d46/yok-100-2000-bursu-ogrenci-alim-ilani.pdf>)

100/2000 YÖK Doktora Bursu kapsamında “Somut Olmayan Kültürel Miras” Burslu Doktora Programına Tezli yüksek lisans mezunu olarak müracaat edecek adayların; Turizm İşletmeciliği, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik, Turizm ve Otelcilik İşletmeciliği, Seyahat İşletmeciliği, Konaklama İşletmeciliği, Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği, Turizm Rehberliği, Kültürel Miras Yönetimi, Kültürel Miras ve Kültür Yönetimi ve Halk Bilimi tezli yüksek lisans programlarından birinden mezun olmaları gerekmektedir

4. **Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı** (2020-2021 Dönemi)
(<http://www.balikesir.edu.tr/site/birim-duyuru/sosyal-bilimler-enstitusu-7587>)
  5. **Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Halk Bilimi ABD** (2021-2022 Güz Dönemi)
([https://fenbilimleri.ege.edu.tr/files/fenbilimleri/icerik/2021-2022guzson\(1\).pdf](https://fenbilimleri.ege.edu.tr/files/fenbilimleri/icerik/2021-2022guzson(1).pdf))
  6. **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ABD** (2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılı)
(https://sosbil.aku.edu.tr/wp-content/uploads/sites/25/2020/02/100-2000-Doktora_Bursu_Kapsaminda-Ogrenci_Sayilari.xlsx)
  7. **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ABD** (2020-2021 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılı)
(<https://sosbil.aku.edu.tr/wp-content/uploads/sites/25/2021/03/100-2000-Doktora-Kesin-Kayit-Ilan-1.pdf>)
  8. **Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ABD** (2021/2022 Eğitim-Öğretim Yılı Güz Dönemi)
(<https://lee.comu.edu.tr/arsiv/duyurular/100-2000-yok-doktora-burs-programi-10cagri-2021-20-r169.html>)
  9. **Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı ABD** (2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı)
(http://sablon.mu.edu.tr/Icerik/fenbilimleri.mu.edu.tr/Duyuru/100_2000_YÖK_Doktora_Bursu_2019-2020%20Güz%20İlan%20Metni.pdf)
  10. **Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü** (2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılı)
([https://www.yyu.edu.tr/images/files/YOK_DOKTORA_BURSU_ILAN_METNI_\(1\).pdf](https://www.yyu.edu.tr/images/files/YOK_DOKTORA_BURSU_ILAN_METNI_(1).pdf))
- Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Türk İslam Edebiyatı, Çağdaş Türk Lehçeleri Anabilim Dallarından birinden yüksek lisans mezunu olmak veya bu Anabilim Dallarından birinde ders aşamasında olmak kaydıyla doktora yapıyor olmak. Bu Programa kabul edilen öğrencilere Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Somut Olmayan Kültürel Miras alanında doktora eğitimi yaptırılacaktır.
11. **Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri ABD** (10. Dönem 100/2000 Yök Doktora Bursu)
(https://uludag.edu.tr/dosyalar/sosyalbilimler/haber_resim/10_donem_yok_100_2000_doktora_bursu_1_1.pdf)

Programa, Felsefe ve Din Bilimleri, İslam Tarihi ve Sanatları, Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, Temel Eğitim ve Güzel Sanatlar Eğitimi programlarından yüksek lisans derecesi almış olanlar başvurabilirler.

12. Mardin Artuklu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü Turizm İşletmeciliği ABD (2021-2022 Güz Dönemi)

https://www.artuklu.edu.tr/dosyalar/lisansustu_egitim_enstitusu/2021-2022%20GÜZ%20YARIYILI/2021-2022%20Güz/100-2000%20Doktora%20Bursu%20Başvuru%20İlanı.pdf

13. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ABD (2021-2022 Eğitim-Öğretim Yılı Güz yarıyılı)

<https://www.erbakan.edu.tr/storage/files/department/sosyalbilimler/enstitusu/2021-2022%20Güz%20Alım%20Duyurusu/1002000%20YÖK/2021-2022%20GÜZ%20Dönemi-Yök%20Bursu%20İlan.pdf>

Nevşehir Hacı Bektaş Veli, Balıkesir, Bursa Uludağ, Van Yüzüncü Yıl, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversiteleri'nde açılan bu doktora programı Sosyal Bilimler Enstitüsü haricinde kendine Turizm Araştırmaları Enstitüsü'nde "Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı"nda da yer bulmuştur.

Bu programa başvurmak için belirlenen koşullarda çok geniş bir lisans programı listesi görülmektedir: Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Türk İslam Edebiyatı, Çağdaş Türk Lehçeleri, Turizm İşletmeciliği, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik, Turizm ve Otelcilik İşletmeciliği, Seyahat İşletmeciliği, Konaklama İşletmeciliği, Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği, Turizm Rehberliği, Kültürel Miras Yönetimi, Kültürel Miras ve Kültür Yönetimi, Felsefe ve Din Bilimleri, İslam Tarihi ve Sanatları, Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, Temel Eğitim ve Güzel Sanatlar Eğitimi programlarından mezun doktora adaylarının somut olmayan kültürel miras konusunda uzmanlaşmak için başvuru yapabildikleri görülmektedir.

Bu alanda yapılacak disiplinlerarası çalışmaların geliştirilmesi açısından bakıldığında bu bir avantaj gibi görünse de hem eğitim verecek öğretim üyelerinin hem de eğitim alacak doktor adaylarının somut olmayan kültürel miras konusunda yeterli donanımlarının, deneyimlerinin ve eğitimlerinin olmadığı görülmektedir. Konu uzmanı olmayan kişiler tarafından verilen ve alınan eğitimin ne kadar işlevsel ve yararlı olduğu bir tartışma konusudur.

ARAŞTIRMA MERKEZLERİ VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRASLA İLGİLİ ÇALIŞMALARI

Türkiye'de kültürel miras üzerine çalışma yapan oldukça fazla Sivil Toplum Kuruluşu (STK) bulunmaktadır. Ancak bu raporun sınırlılıkları düşünülerek SOKÜM Sözleşmesi'ne akredite STK'lara odaklanılmıştır. 1 Mart 2022 tarihi itibarıyla <https://ich.unesco.org/> sitesinin STK'larla ilgili sekmesinden alınan verilere göre Türkiye'den SOKÜM Sözleşmesi'ne akredite 5 STK bulunmaktadır. Türkiye'den Akşehir Nasrettin Hoca ve Turizm Derneği 2010 yılında,

Kültürel Araştırmalar Vakfı 2012 yılında, Somut Olmayan Kültürel Miras Enstitüsü Derneği, İstanbul Çamlıca Klasik Sanatlar Merkezi ile Geleneksel Sanatlar Derneği ise 2018 yılında UNESCO'ya akredite olmuştur. Bu beş STK dışında Sözleşmeye daha önce akredite olan ve akreditasyonları düşürülen dört STK daha bulunmaktadır. Uluslararası Mevlâna Vakfı, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği, Folklor Araştırmacıları Vakfı ve Milletlerarası Kukla ve Gölge Oyunu Birliği Türkiye Millî Merkezi ise 2010 yılında akredite olmuş ancak akreditasyonları 2015 yılında düşürülmüştür. Bu rapor kapsamında akreditasyonu devam eden 5 STK'nın çalışmalarına internet sitelerindeki veriler dikkate alınarak bakılmıştır. STK'ların çalışmalarından hareketle üniversite ve sivil toplum iş birliğinin verimli bir şekilde ilerlediğini söylemek mümkündür. STK'lar tarafından yürütölen proje ve faaliyetlerin çoğunda paydaşların üniversitelerin ilgili bölümleri veya araştırma merkezleri olduğu ve konunun uzmanı akademisyenlerin bu etkinliklere katkı sunduğu görölmektedir. Sivil toplum ve Yükseköğretim Kurumlarının iş birliğinin giderek güçlenmesi ile STK'ların dolayısıyla mirasın sahibi olan topluluk, grup ve bireylerin SOKÜM konusundaki farkındalıklarının artacağı ve uzmanlık kapasitelerinin yükseleceği öngörölebilir.

Akredite beş STK'nın SOKÜM'le ilgili faaliyetlerinde özellikle iki STK'nın sayıca ön plana çıktığı görölmektedir. Kültürel Araştırmalar Vakfı ve Somut Olmayan Kültürel Miras Enstitüsü Derneğinin SOKÜM çalışmalarında daha aktif olduğu görölmektedir. Aslında bu durumun nedeni Kültürel Araştırmalar Vakfının 2012 yılından itibaren akredite bir STK olması ve ana çalışma sahasını SOKÜM olarak belirlemesidir.

Kültürel Araştırmalar Vakfı "TR- Gürcistan Ortak Miras Değerleri, Boyoz ve Keşkeğin Akdeniz'deki Yolculuğu Konferansı, UNESCO Akrediteli Sivil Toplum Kuruluşlarıyla Bilgi – Deneyim Paylaşımı, İzmir'in SOKÜM Değerleri, Akdeniz Ülkeleri ile Ağ Kurma alışması, Belgesel Film Yapımı/ ini Sanatı, SOKÜM ve Fotoğrafik Belgeleme Ankara, SOKÜM ve Keşkek- Ankara, Roman Havası Dosyaları Toplantıları, Urla Bağbozumu Festivali SOKÜM alıştay1, Kültürel Mirasımız Eğitim alışması, Deve Güreşleri Geleneği, Aşure Ritüeli- Alevi Bektaşi/ Orta Anadolu Hacıbektaş/ Manisa/ Kadiriler İstanbul/ Caferiler İstanbul, Anadolu Halk Oyuncakları Sergisi, Oyuncak Araştırmaları Aksaray/ Ankara/ İzmir/ Osmaniye/ Kastamonu/ Urla Bademler Köyü/ Aydın/ Kapadokya/ Artvin/ Trabzon/ Muğla, Mutfak Kültürü Araştırmaları- Sakarya/ Sinop/ Artvin/ Trabzon/ Kastamonu, El Sanatları Nazar Boncuğu İzmir, Oyuncak Sergisi- Sivas/ Millî Kütüphane, Meddahlık Geleneği Belgeleme Ankara, Etnografik Belgeleme- Doğu Güneydoğu/ Van/ Isparta, Oyuncak Araştırmaları Eyüp Oyuncakları Marmara, Geleneksel Oyuncaklar Semineri- Anadolu Medeniyetleri Müzesi,

Orman Çocukları- Küre Dağları Milli Parkı, 1. Datça Oyuncak Şenliği, Hamsi Kültürü Tanıtım Etkinliği Ankara” gibi etkinliklerin düzenleyicisi ya da paydaşı olmuştur. Ayrıca Dernek, Folk-Portal gibi önemli projeleri de yürütmektedir. Yürütülen proje ve faaliyetlerden hareketle Kültürel Araştırmalar Vakfının faaliyetlerinin envanterleme, arşivleme, belgeleme, yayım, fotoğraf ve dijital ortamlara aktarım, sergi, sempozyum gibi alanlarda çeşitlendiği görülmektedir.

Benzer bir biçimde Somut Olmayan Kültürel Miras Derneği de SOKÜM konusunda deneyimli ve alana hâkim uzmanlar tarafından kurulmuş bir STK’dır. 2012 yılında kurulan bir STK olmasına karşın kuruluş amaçları ve alandaki deneyimi itibariyle SOKÜM konusunda uzman olan söz konusu STK’nın internet sitesinde uzmanlık alanları “kültürel miras, eğitim, müzecilik, sürdürülebilirlik, koruma, medya, sivil toplum, katılım” olarak belirlenmiştir. SOKÜM konusunda arşiv ve dokümantasyondan ziyade daha dinamik ve etkileşimli bir yaklaşım benimseyen söz konusu STK’nın etkinliklerini çok paydaşlı ve birçok kurumla etkileşimli bir biçimde gerçekleştirdiği görülmektedir. STK’nın özellikle SOKÜM konusunda kapasite arttırmayı hedefleyen Somut Olmayan Kültürel Miras Kış Okulu Projesi’nin her yıl farklı temalarla gerçekleştirildiği görülmektedir. 2022 yılında beşincisi yapılan Kış Okulu’nun şimdiye kadar sürdürülebilir kalkınma, gençlik, katılım, eğitim gibi temalarda konunun uzmanları tarafından gerçekleştirilen sunumlar kapsamında akademisyen, uzman ve sivil toplum temsilcilerinden katılımcıların kapasitesini geliştirmeyi amaçladığı görülmektedir. Bu anlamda SOKÜM Derneğinin faaliyetlerinin uzmanlık ve kapasite artırıcı bir rolle ilerlediği ve SOKÜM unsurlarının dinamik yapısına uygun bir biçimde farklı paydaşlarla katılımcı etkinliklerin düzenlendiği görülmektedir. Derneğin faaliyetlerinin önemli bir parçasını da müzecilik alanı oluşturmaktadır. Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi ve Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi ile iş birliği içinde çalışmalarını yürüten bu STK’nın SOKÜM’ün beş alanında yer alan unsurlar ve ayrıca SOKÜM Listelerinde yer alan Türkiye’ye ait unsurlar hakkında etkinlikler ve projeler gerçekleştirdiği görülmektedir. 100’ün üstünde etkinlik, proje ve faaliyet gerçekleştiren bu STK’nın SOKÜM konusundaki uzmanlığı ile ön plana çıktığı söylenebilir. Ayrıca Çiğdem Şenliği, Hıdırellez Kutlamaları gibi kent ortamında neredeyse unutulmuş olan kimi kutlamaların yeniden canlanmasının sağlanarak SOKÜM unsurlarının sürdürülebilirliğine katkıda bulunulmuştur. Aynı zamanda SOKÜM Derneğinin üyelerinin UNESCO Türkiye Millî Komisyonu’nda SOKÜM’le ilgili Komisyonlarda ve Ankara SOKÜM İl Tespit Komisyonu ile

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Ulusal Envanterle ilgili komisyonlarında yer aldıklarını söylemek gerekir.

Türkiye'den akredite olan Geleneksel Sanatlar Derneği ile İstanbul Çamlıca Klasik Sanatlar Derneğinin ise etkinliklerini daha çok el sanatları alanında yoğunlaştırdıkları görülmektedir. Bu iki dernek "Okulumda Sanat Var, TRT Diyanet TV Klasik Sanatlar Zamanı Belgeseli, Türkiye'nin Yüzü Minyatür Projesi, Klasik Sanatlar Belgeseli, Usta Eller Belgeseli, Su Yüzünde Sanat Ebru, Anadolu'da Klasik Sanatlar, 81 İilde 81 Eser 81 Seminer, İstanbul'un Çeşme ve Sebilleri Belgeseli, 2015 Klasik Sanatlar Yıllığı, Anadolu'nun Sanatları Projesi, Klasik Sanatlar Eğitim Projesi, Klasik Sanatlar Koleksiyonu, Bir Usta 10 Çırak Projesi, Türkiye'nin Ustaları, Telif Hakları Eğitim Çalıştayı, Sergi, Yarışma, Envanter, Yayınlar, Kataloglar, Armağan Kitaplar" olmak üzere pek çok farklı etkinlik ve projenin düzenleyicisi ya da paydaşı olmuşlardır. Geleneksel Sanatlar Derneğinin ayrıca 2017 yılında KTB GENÇDES Programı kapsamında "Türkiye'nin Ustaları: Marmara Bölgesi" envanter çalışması projesini yürüttüğü ve bu proje kapsamında oluşturulan <http://www.turkiyeninustalari.org> sitesinin sürekli güncellenen bir veri tabanı olduğunu da eklemek gerekir.

Her iki STK'nın da klasik sanatları icra eden ustalarla birlikte projeler yürüttüğü ve unsurun genç kuşaklara öğretilmesine yönelik faaliyetlerde buldukları görülmektedir. Bu bakımdan SOKÜM Sözleşmesinin insana ve deneyimine atfettiği önemin söz konusu STK'ların çalışmalarında da aynı biçimde yürütüldüğü görülmektedir.

Akşehir Nasreddin Hoca ve Turizm Derneği "59.Uluslararası Akşehir Nasreddin Hoca Şenlikleri, Nasreddin Hoca ve Turizm Derneği Sıra Yarenleri Gösterisi, Öğrencilere Ücretsiz Özel Animasyon ve Sahne Şov, 61. Uluslararası Akşehir Nasreddin Hoca Şenlikleri" gibi etkinliklerin ve projelerin düzenleyicisi ya da paydaşı olmuştur. Özellikle de Uluslararası Nasreddin Hoca Şenliklerinde derneğin aktif görev aldığı, çocuklara yönelik eğitici ve farkındalığı artırıcı faaliyetler yürüttüğü görülmüştür.

Sonuç olarak uygulama sahalarında STK'ların Yükseköğretim Kurumları ile iş birliği içinde etkin ve nitelikli faaliyetler yürüttüğü görülmektedir. Ayrıca bu STK'ların kendi aralarındaki diyaloglarının gelişmesiyle uluslararası alanda atılacak ortak adımların daha güçlü ve nitelikli sonuçlar doğuracağı bilinmelidir.

Türkiye'deki üniversitelerde doğrudan somut olmayan kültürel miras farkındalığı için kurulmamış ancak çalışma alanı bakımından SOKÜM ile ilişkilendirilecek fazlasıyla araştırma merkezi bulunmaktadır. Örneğin, Ankara Üniversitesi bünyesinde Çocuk Kültürü Araştırma ve

Uygulama Merkezi (ÇOKAUM) oyun kültürü, çocukluğun tarihi, çocuk gelişimi ve eğitimi vb. konularda faaliyet yürütmektedir. Bir başka örnekte ise Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Âşıklık Geleneği Uygulama ve Araştırma Merkezi tüzüğü'nün 8 maddesinde “Ülkemizin de tarafı olduğu UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesinin amaçları ve akademik araştırma geleneğinin gereklilikleri doğrultusunda; 1)Geleneğin ifade araçları olarak müzik repertuarı envanterinin çıkarılması, 2) Alan araştırmalarının düzenlenmesi, 3) Mevcut araştırmaların verilerinin (basılı-görsel-işitsel) toplanması” ifadesi geçmekte ve Merkezin faaliyetlerinde SOKÜM dikkatinin olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Geleneksel Sporlar ve Oyunlar Uygulama ve Araştırma Merkezi yönetmeliğinin amaçlar kısmında “...uluslararası uygulama ve araştırma yaklaşımlarını dikkate alarak çalışmalar gerçekleştirmek, bu çalışmaları UNESCO'nun sosyal ve beşeri bilimler ve kültür sektörlerinde yürüttüğü “Somut Olmayan Kültürel Miras” ve geleneksel spor ve oyunlarını teşvik eden “Herkes İçin Spor” konularındaki sözleşme ve programları ile Türkiye'den ve dünyadan ilgili kurum ve kuruluşlarla farklı iş birlikleri kurarak desteklemek.” ifadesi geçmektedir. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Niğde Yöresi Tarihi ve Kültürü Uygulama ve Araştırma Merkezinin yönetmeliğinde ise “Niğde yöresi somut olmayan kültürel mirasını tespit etmek ve yaşamasına yönelik çalışmalar yapmak” ifadesi geçmektedir. Bu örnekleri elbette çoğaltmak mümkündür. Yönetmeliğinde somut olmayan kültürel mirasa doğrudan ya da dolaylı olarak atıf yapan araştırma ve uygulama merkezlerinin sayısı oldukça fazladır.

Bu merkezlerin dışında Türkiye'de somut olmayan kültürel mirasla doğrudan ilişkilendirebilecek ya da somut olmayan kültürel miras çalışmaları ile ön plana çıkan merkezler de bulunmaktadır. Bu merkezlerin daha çok Türk halk bilimi ya da halkbilim başlığında kurulmuş olduğu görülmektedir. Bu merkezlerin kuruluş tarihlerine göre listesi aşağıda verilmiştir. Adı geçen merkezlerden örneğin Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Halk Bilimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (THBMER) faaliyetlerinin çoğunu somut olmayan kültürel miras dikkati ile yürütmektedir. Türkiye'nin tek Somut Olmayan Kültürel Miras UNESCO Kürsüsü ile iş birliği de yapan bu merkezin müzecilik, geleneksel şölen ve kutlamalar, halk tiyatrosu, el sanatları gibi SOKÜM'ün beş başlığını da kapsayacak faaliyetler yürüttüğü görülmektedir Ayrıca bu Merkezin yönetim kurulunda bulunan akademisyenlerin de somut olmayan kültürel miras konusunda uzman oldukları bilinmektedir.

ÜNİVERSİTE	MERKEZ
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Halkbilim Uygulama ve Araştırma Merkezi (2002)
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Türk Halk Bilimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (2003)
İstanbul Üniversitesi	Türk Halk Bilimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (2009)
Kafkas Üniversitesi	Türk Halkbilimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (2010)
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Türk Halk Bilimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (2012)
Kastamonu Üniversitesi	Türk Halk Bilimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (2016)
Anadolu Üniversitesi	Halkbilim Araştırmaları Merkezi (2017)

Tablo 4. Türkiye’deki Halkbilimi Alanında Çalışmaları Olan Merkezler

Türkiye’de adında kültürel mirasın geçtiği araştırma merkezleri de bulunmaktadır. Bu merkezlerden bazıları örnek olarak aşağıdaki listeye eklenmiştir. Söz konusu merkezlerin faaliyetlerine bakıldığında daha çok somut miras odaklı çalışmalar yürüttükleri görülmüştür. Örneğin Iğdır Üniversitesi Kültürel Mirası Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezi’nin yönetmeliğinde “öncelikli olarak korunması gereken arkeolojik buluntuları, kültürel, sanatsal, bilimsel değerdeki belgeleri, kültür varlıklarını, koleksiyonları, yazma eserleri, tarihi eserleri, müzeli eserleri belirleyerek Merkezin çatısı altında toplamak ve korumak; bu varlıkları çağdaş müzecilik çalışmalarıyla işlevsel hale getirmek ve gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamak” ifadesi geçmektedir. Somut olmayan kültürel mirasla ilgili herhangi bir göndermenin olmadığı görülmektedir. Adında somut olmayan kültürel miras ifadesi geçen Türkiye’deki tek araştırma merkezi Süleyman Demirel Üniversitesi bünyesinde yer alan Somut Olmayan Kültürel Miras Uygulama ve Araştırma Merkezidir. Bu merkezin faaliyetlerinin somut olmayan kültürel mirasla ilişkili olduğu ancak akademik kurullarında somut olmayan kültürel miras konusunda uzmanlığının eksikliği görülmektedir.

ÜNİVERSİTE	MERKEZ
Süleyman Demirel Üniversitesi	Somut Olmayan Kültürel Miras Uygulama ve Araştırma Merkezi (2019)
Iğdır Üniversitesi	Kültürel Mirası Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezi (2019)
Gebze Teknik Üniversitesi	Kültürel Mirası Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezi (KMA-BKM) (2018)
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Muğla ve Yöresinin Tarihi ve Kültürel Mirasını Uygulama ve Araştırma Merkezi (2017)
Cumhuriyet Üniversitesi	Kültür Mirasları ve Sanat Eserleri Koruma ve Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi (2017)
Boğaziçi Üniversitesi	Nafi Baba Tasavvuf, Tarih ve Kültürel Miras Uygulama ve Araştırma Merkezi (2018)
Hacettepe Üniversitesi	Tarihi ve Kültürel Mirası Uygulama ve Araştırma Merkezi (2011)
Aksaray Üniversitesi	Doğal ve Kültürel Mirasın Tanıtımı Uygulama ve Araştırma Merkezi (2011)
İstanbul Üniversitesi	Müze ve Kültür Miraslarının Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (2011)
Yıldız Teknik Üniversitesi	Tarihî Mirası Koruma, Uygulama ve Araştırma Merkezi (2005)

Tablo 5. Türkiye’de Adında “Kültürel Miras” Kavramının Geçtiği Araştırma Merkezleri

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRASIN EĞİTİME ENTEGRASYONU KONUSUNDA DÜNYADA YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR

Kore Cumhuriyeti’nde düzenlenen UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi 12. Hükümetler Arası Komite Toplantısı’nda alınan kararla, 2018-2021 döneminde örgün ve yaygın eğitimde somut olmayan kültürel mirasın korunmasını hedefleyen proje ve programlara bütçe önceliği tanınmıştır. Dört yıla yayılan çalışmalar, dünyanın hemen her bölgesinde bu kararın olumlu yansımalarını göstermiş ve bu temaya odaklı faaliyetlerin ciddi düzeyde arttığı gözlemlenmiştir. UNESCO, bölge ofisleri aracılığıyla kapasite geliştirme etkinlikleri çerçevesinde sırasıyla henüz 2017’de Asya-Pasifik, Latin Amerika ve 2018-2019’da ise Avrupa ve Afrika’da yükseköğretimde bu mirasın korunmasına odaklı programların tespit edilmesine ve üniversiteler arasında bölgesel ağlar kurulmasına

yönelik projeler düzenlemiştir.² Özellikle Avrupa’da, ENCATC (*European Network on Cultural Management and Policy*)’in da paydaşı olduğu etkinliklerde, okullardaki başarının ön koşullarından biri olarak “öğretmenlerin kapasitelerinin geliştirilmesi” temasının öne çıktığı görülmektedir.³ Bu çalışmalar, önceki yıllarda eğitimin alt kademelerine yoğunlaşan pilot projelerin ardından dikkatin coğrafi olarak genişlediğini ve üniversitelere de yöneldiğini gösteren ilk örnekler olmaları bakımından değerlidir. Bu projelerin neticesinde; bu mirasa “kendine özgü ayrı bir alan” olarak farklı yöntemlerle yaklaşılmadığı, öğrencilerin ilgisinin yeterince çekilemediği (Asya-Pasifik), üniversitelerin faaliyetlerinin UNESCO milli komisyonları, sivil toplum kuruluşları ve akademi dışındaki diğer gruplarla ilişkilendirilmesi gerektiği (Sahra Altı Afrika) gibi eleştiri ve tespitler ortaya çıkmıştır.

Yükseköğretimdeki çalışmaların yanı sıra UNESCO’nun desteğiyle teknik ve mesleki eğitim düzeyinde de farkındalık artırma amaçlı etkinlikler yürütülmüş⁴ ve son yıllardaki hükümetler arası komite toplantılarında, koruma tedbirlerinden biri olarak eğitimi öne çıkaran toplantılar organize edilmiştir. Ayrıca UNESCO ve Avrupa Birliği ortaklığında ASPnet okul ağı üzerinden 10 ülkenin katıldığı bir eğitim projesi tamamlanmış;⁵ Kazakistan ve Özbekistan’dan Endonezya, Gürcistan, Lübnan, Fransa, İsveç ve Uganda’ya kadar pek çok ülkede ulusal ihtiyaç, deneyim ve kapasitelere uygun çalışmalar yapılmıştır. Son yıllardaki etkinlikler; müfredatın ulusal ve yerel düzeyde ihtiyaca göre uyarlanması, eğitim materyalleri hazırlanması, öğretmenlerin eğitimi ve okullar ile diğer kuruluşlar (örneğin müzeler) arasında iş birliği kurulması olmak üzere dört noktayı öne çıkarmaktadır. Üniversitelerin de bu temel kesişim noktalarına akademik bilgi üretimi, proje ve uygulamalar yoluyla katkı sağlaması beklenmektedir. Bu mirasın eğitime entegrasyonu henüz yeni bir dikkatin ürünü olduğundan, bu aşamada özellikle örgün eğitimde amaç başlı başına yeni müfredatlar geliştirmek değil, somut olmayan kültürel mirasın tarih, Türkçe, sosyal bilgiler kadar kimya, fizik, biyoloji, geometri ve matematikle de ilişkisini ortaya koymak ve bu mirasın öğrenmeye aracılık etmesini sağlamak için bağlantıyı tematik düzeyde mümkün olduğunca farklı derste göstermektir.⁶

---

² <https://ich.unesco.org/en/global-tertiary-education-networking-00976>

³ <https://www.encatc.org/en/projects/past-transnational-cultural-projects/learning-on-intangible-heritage-2017/>

⁴ <https://ich.unesco.org/en/news/report-shows-safeguarding-living-heritage-in-technical-and-vocational-education-and-training-a-promising-new-area-13209>

⁵ <https://ich.unesco.org/en/news/training-workshop-kicks-off-pilot-projects-in-unesco-associated-schools-network-across-the-european-union-13237>

⁶ Konuyla ilgili ilk proje (2015) için bkz. <https://ich.unesco.org/en/project-education/learning-with-intangible-heritage-for-a-sustainable-future-00429>. Dört ülkede yapılan bu projenin benzerleri, son iki yılda yine Asya kıtasında farklı ülkelerde de uygulanmıştır.

UNESCO'nun somut olmayan kültürel miras alanında çalışan sekiz adet⁷ Kategori 2 Merkezi, yukarıda gündeme getirilen çalışmaların önemli paydaşları arasındadır. Cezayir, Bulgaristan, Çin, İran İslam Cumhuriyeti, Japonya, Peru, Kore Cumhuriyeti ve Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki bu merkezler kuruldukları ülkeler ve sorumlu oldukları bölgelerdeki çalışmaları koordine ederek yükseköğretimdeki politikalara katkı sağlamaktadır. Örneğin, 2018'de UNESCO Bangkok Ofisi ve Kore Cumhuriyeti'ndeki Somut Olmayan Kültürel Miras Asya Pasifik Uluslararası Bilgi ve İletişim Ağı Merkezi (ICHCAP) Kategori 2 Merkezi, "Somut Olmayan Kültürel Miras Asya Pasifik Yükseköğretim Ağı" (APHEN-ICH)'ni kurmuştur. Hâlihazırda 19 üniversitenin üye olduğu bu ağ her yıl konuyla ilgili seminerler düzenlemekte ve ortak proje, araştırma, müfredat geliştirilmesine destek olmaktadır.⁸ Çin'de faaliyet gösteren Somut Olmayan Kültürel Miras Asya Pasifik Uluslararası Eğitim Merkezi (CRIHAP) ise 2020'de dört günlük bir atölye programı düzenleyerek 13 ülkeden uzman ve araştırmacıyı bir araya getirmiş; eğitimde toplumsal katılımın önemi ve salgınla birlikte daha da önem kazanan uzaktan eğitim imkânları tartışılmıştır.⁹ Öte yandan, Türkiye'nin de üyesi olduğu Bulgaristan'daki UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Güneydoğu Avrupa Bölgesel Merkezi tarafından 2018'de gerçekleştirilen toplantıda bölgedeki üniversiteler arasında konu özelinde bir iş birliği ağı kurulmasına yönelik imkânlar istişare edilmiştir. Bununla birlikte, şimdiye kadar, Güneydoğu Avrupa'da yükseköğretim alanında bir ağ kurulması yönünde somut bir adım atılamamıştır.

Paylaşılan örneklere ek olarak, konuyla ilgili girişimlerin UNESCO'nun faaliyet ve destekleriyle sınırlı olmadığını belirtmek gerekir. Barselona Üniversitesinin koordinatörlüğünde 2021'de başlayan ve Avrupa'da yükseköğretim kurumları ve ulusal-uluslararası nitelikte sivil toplum kuruluşlarından (ICOMOS, ICCROM, ENCATEC vb.) oluşan 16 ülkedeki 28 ortağın katıldığı Erasmus+ destekli (proje bütçesi 4 milyon Euro) "European Cultural Heritage Skills Alliance" (CHARTER) adlı proje son dönemin dikkat çekici çalışmalarından biridir.¹⁰ Avrupa'da sürdürülebilir gelecek, yaratıcılık ve sosyal uyum odağında kültürel mirasın rolünü güçlendirmek amacıyla yürütülen projenin 2024 yılında tamamlanması planlanmaktadır. Beş alana odaklı bu projenin yoğunlaştığı noktalardan biri de

---

⁷ Henüz 6 Ocak 2022'de kurulduğu için herhangi bir çalışması bulunmamakla birlikte, Birleşik Arap Emirlikleri'nde faaliyete geçen International Centre for Capacity Building in Intangible Cultural Heritage in the Arab States de bu merkezlerden biridir.

⁸ Sözü edilen çalışmaların güncel durumu için bkz. <https://bangkok.unesco.org/content/third-aphen-ich-international-seminar-be-held-online-18-and-19-february>

⁹ Atölyeyle ilgili bilgi için bkz. http://en.crihap.cn/2020-08/17/content_37539148.htm

¹⁰ Projeye ilgili detaylı bilgi için bkz. <https://charter-alliance.eu/>

“el sanatları ve geleneksel bilgi” olması, yükseköğretim kurumlarının desteklediği somut olmayan kültürel miras çalışmalarının güncel politikalara katkı potansiyelini açıkça ortaya koymaktadır. Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarının bu gelişmeler doğrultusunda kapasitelerini güçlendirmesi, uluslararası boyuttaki çalışmalara ağırlık vermesi ve yeni araştırmacıların yetişmesini destekleyen ortamları oluşturması önem kazanmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Önlisans doktoraya kadar farklı kademelerdeki yükseköğretim programlarındaki dersler, bu mirasın incelenmesine odaklı yüksek lisans ve doktora tezleri, projeler, YÖK’ün 100/2000 doktora burs programı ve sivil toplum kuruluşları ile araştırma merkezlerinin faaliyetlerine ek olarak Türkiye dışındaki gelişmelerin araştırılmasıyla ortaya çıkan bu raporun, anılan başlıklara ilişkin sonuç ve önerileri şu şekildedir:

Önlisans düzeyindeki el sanatları programlarında teknik boyutun öne çıktığı görülmekte ve kültürün kuşaklar arası aktarımına dair yöntemlere, insan ile çevre arasındaki ilişki açısından el sanatlarının konumuna ve bu alanın kültürel kimlikle bağlantısına yer verilmediği anlaşılmaktadır. Turizm animasyonu programlarında ise mitoloji, gösteri sanatları ve müzecilikle ilgili dersler bulunsa da belirgin bir somut olmayan kültürel miras dikkatinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Öte yandan “kültürel miras ve turizm” programlarında arkeoloji, sanat tarihi ve restorasyona dayanan “somut kültür varlıkları” odaklı bir yaklaşım bulunmakta; “turizme faydası ekseninde şekillenen” türden bir kültür yaklaşımı görülmektedir. Lisans ve lisansüstü seviyede, diğer programlardan farklı olarak, “Türk Halk Bilimi / Halkbilimi” programlarında belirgin bir UNESCO dikkatinin ve dünyadaki somut olmayan kültürel miras araştırmalarıyla uyumlu derslerin bulunduğu dikkat çekmiştir. “Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım”, “Arkeoloji”, “Mimarlık”, “Sanat Tarihi” bölümlerinin özellikle lisansüstü programlarında kültürel çevrenin değişimi, kültürel miras yönetimi, sanat ve kültüre giriş gibi derslerde oldukça sınırlı düzeydeki UNESCO dikkatinin içinde somut olmayan kültürel mirasa yönelik istikrarlı bir farkındalığa rastlanamamış olmakla birlikte bazı arkeoloji bölümlerinde seçmeli ders (folklor ve popüler kültür, el sanatları ve turizm) düzeyinde somut olmayan kültürel mirasla ilişkili konuların işlendiği anlaşılmıştır. Eğitim fakültelerinde Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği özelinde incelenen programlarda sözlü ve yazılı edebiyat, müze eğitimi, halk oyunları, el sanatları ve geleneksel çocuk oyunları gibi somut olmayan kültürel mirasla ilişkilendirmeye müsait pek çok ders bulunmakla birlikte

somut olmayan kültürel mirası bu derslerin temalarıyla ilişkilendirme yönünden bir kayda değer bir dikkatin bulunmadığı söylenebilir. Özellikle Sınıf Öğretmenliği programlarında bulunduğu görülen “Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim” adlı dersin, eğitimcilerin yetiştirilmesinde başlangıç için önemli bir imkân sunduğu ifade edilmelidir. Yükseköğretim programları dersler özelinde incelendiğinde somut kültür varlıkları ve bu varlıkların korunmasına ilişkin teknik boyutların öne çıktığı; kültürel mirasın bütünlüğü içinde somut olmayan kültürel mirasa, Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi’ne ve bu mirası üretilen birey ve toplulukların bilgi ve deneyimine yer verilmediği açıkça görülebilmektedir. Programlardaki görünümün somut olmayan kültürel miras lehine dengelenebilmesi ve kültürel miras eğitiminin bir bütün olarak sunulabilmesi için Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığının koordinasyonunda ve UNESCO Türkiye Millî Komisyonunun danışmanlığında özellikle yukarıda anılan programların temsilcilerine yönelik farkındalık geliştirici, istikrarlı çalışmaların yapılması ve tek seferlik ve sınırlı etkiye sahip olmaması için, bu çalışmaların bir takip mekanizması içinde sürdürülmesi söz konusu olabilir. Bu açıdan, ilgili birimlerden araştırmacıların katılımıyla yazılı materyallerden ziyade, “genel nitelikli” ve “programların ihtiyaçlarına odaklı” olmak üzere iki kategoride videoların üretilmesinin ve bunların akademik birimlerde öncelikle akademik personele yönelik kullanılmasının başlangıç için faydalı olabileceği; (sıralama yapılması gerekiyorsa) bu konuda önceliğin eğitim fakültelerine verilmesinin yaygın etkiye ulaşılması ve mirasın dersten ziyade temalarla ilişkilendirilmesi açısından daha faydalı olabileceği değerlendirilmektedir.

YÖK’ün Ulusal Tez Merkezi’ne göre, somut olmayan kültürel miras alanında 2006 yılından beri toplam 57 yüksek lisans ve doktora tezi hazırlanmıştır. Tez sayısının, çalışmaların kalitesine dair bir gösterge olamayacağı açık olmakla birlikte, başlangıçtan günümüze 16 yıllık araştırma geçmişi hesaba katıldığında lisansüstü düzeydeki bu çalışmaların sayıca yetersiz olduğu belirtilmelidir. Bu tezlerin yarısı sadece halk bilimi programlarında hazırlanmış olup diğer tezler eğitim öğretim, turizm ve müzecilik alanlarında üretilmiştir. Tez başlığı ve odak itibarıyla, Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini somut olmayan kültürel mirasla ilişki içinde analiz eden bir teze rastlanmamıştır. Bu açıdan, tezlerin uluslararası güncel gelişmelerle uyumlu hazırlanmasına yönelik belirgin bir ihtiyaçtan söz edilebilir. Çalışmalarda temel bir sorun olarak Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi’nin tanınmadığı, uluslararası düzeyde karşılaştırmalı bakışın zayıf olduğu, UNESCO’nun belleğinin ve konuyla ilgili uluslararası literatürün yeterince takip edilmediği, tezlerin büyük bölümünün disiplinler ölçüsünde içine kapanık karakter taşıdığı, dünyadaki

örneklerin görülmediği ve somut olmayan kültürel mirasın yüzeysel nitelikleriyle yalnızca bir kategori olarak işlendiği anlaşılmıştır. Tezlerin kalitesi ve Sözleşme ile uyumu, tez danışmanlarının ve akademik programları idare eden birim yöneticilerinin konuya ilişkin birikimiyle doğrudan ilgilidir. Bu hususta niteliğin yükseltilmesi, lisans ve lisansüstü düzeydeki programlarda somut olmayan kültürel mirasın kendine özgü bir koruma perspektifine sahip olduğunu bilen ve UNESCO’yu tanıyan araştırmacıların sayısının artması ve derslerin bu doğrultuda verilmesiyle doğrudan bağlantılı olduğundan, bir önceki paragrafta gündeme getirilen sorunların çözümündeki başarıyla doğru orantılıdır.

İncelenen yaklaşık 150 proje, bu çalışmaların Avrupa Birliği, Kalkınma Ajansları, BAP, TÜBİTAK ve Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşları (Belediyeler, Bakanlıklar vs.) projeleri olmak üzere beş alt başlık altında sınıflandırılabilceğini göstermektedir. Tema olarak müzecilik, somut olmayan kültürel miras unsurlarının tespiti ve envanterinin çıkarılması, el sanatlarının yaşatılması gibi konulara yoğunlaşan projelerin özellikle üniversite destekli olanları sayıca fazla olsa da bu çalışmaların kısa soluklu, düşük bütçeli ve amaçlanan çıktılar ile elde edilen sonuçlar bakımından sınırlı etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bu projelerin içerik, nitelik ve sürdürülebilirlik açısından geliştirilmesine ihtiyaç olduğu söylenmelidir. Ek olarak, dikkat çekici bir diğer husus ise somut olmayan kültürel mirasla ilgili terim ve içerik problemleridir. Bazı projelerde “somut olmayan kültürel miras” yerine “somut olmayan değerler”, “soyut miras” gibi hatalı kullanımlara başvurulduğu görülmektedir. Projelerin yürütücüleri ve araştırma ekiplerine bakıldığında halk bilimi, antropoloji, sanat tarihi, güzel sanatlar, edebiyat, sosyoloji, arkeoloji gibi farklı alanlardan akademisyenlerin projeler ürettiği fark edilir. Bu durum akademinin konuya ilgisinin arttığını göstermekle birlikte nitelikli içerik üretme ve Sözleşme’nin amaç ve koruma yaklaşımlarıyla uyumlu yaklaşımlar geliştirmede sorunların bulunduğu ifade edilmelidir. Bu sorunlar, projelere maddi kaynak sağlayan kurumların programa başvuru şartları ve değerlendirme süreçlerine alandaki uzmanları ve UNESCO Türkiye Millî Komisyonunun temsilcilerini dâhil etmesiyle azaltılabilecektir.

YÖK’ün 100/2000 Doktora Burs Programı kapsamında somut olmayan kültürel miras alanında ilan açan 13 üniversite incelendiğinde, programa başvuru kriterlerinde lisans mezuniyeti bakımından oldukça çeşitli gruplara (Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları, Güzel Sanatlar Eğitimi, Felsefe ve Din Bilimleri, Türk İslam Edebiyatı, Seyahat İşletmeciliği, vb.) hitap ettiği fark edilmektedir. İlk bakışta bu durum araştırmaların pek çok disipline yayılması ve çeşitlenmesi açısından bir avantaj olarak yorumlanabilirse de somut olmayan kültürel miras alanında doktora derecesine sahip araştırmacıların yetiştirilmesini amaçlayan bu programlara

kabul edilen öğrencilerin Sözleşme'nin kapsamını, amaçlarını, yaklaşımını, güncel tartışmaları ve UNESCO'nun çalışma prensiplerini tanımadan doktora başlamalarının kamu kaynaklarının verimli kullanılmasına ve nitelikli tezlerin üretilmesine pek yardımcı olmadığı tespit edilmiştir. Öte yandan, bu programlarda ders veren ve tezlere danışmanlık yapan öğretim üyelerinin “Sözleşme metnini” esas alan yaklaşımlarla ortaya konan akademik çalışmalar üretme deneyimine yeterince sahip olmadan bu alanda eğitim vermelerine imkân tanıyan mevcut sistemin, Türkiye'deki somut olmayan kültürel miras çalışmalarının geleceği ve kalitesi bakımından olumsuz sonuçlar doğurabileceği öngörülmektedir. Yükseköğretim Kurulunun, bu program kapsamında ilana çıkacak üniversiteleri belirlerken, “Sözleşme'nin ilke ve amaçlarıyla somut biçimde uyumlu” dersler açma, yayın ve proje üretme gayretine ve alışkanlığına sahip akademik birimleri esas alması, programın hizmet etmesi istenen amaçları ulaşılması ve dolayısıyla kısıtlı kaynakların israfının önlenmesi açısından önem taşımaktadır. Bu çerçevede, UNESCO Türkiye Millî Komisyonu bünyesinde uzun süredir faaliyet gösteren Somut Olmayan Kültürel Miras İhtisas Komitesi'nin danışmanlığına başvurulması önem taşımaktadır.

Türkiye dışındaki yükseköğretim sistemlerinde somut olmayan kültürel mirasla çalışmalarının bölgeye göre farklılık taşıdığı görülmüşse de üniversiteler arasında ağ kurmaya yönelik girişimler hemen her yerde karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmalarda şimdiye kadar pilot projeler aracılığıyla öğretmenlerin kapasitesinin geliştirilmesine odaklanıldığı görülür. Öğrencilerinin ilgisini bu alana çekmedeki yetersizlikler, üniversitelerin çalışmalarını sivil toplum ve akademi dışındaki gruplarla ilişkilendirme ihtiyacı ve somut olmayan kültürel mirası eğitim kurumlarında (başlı başına yeni müfredat üretmeksizin) tematik düzeyde mümkün olduğunca farklı dersle ilişkilendirme çabalarının daha çok gündeme geldiği görülmüştür. Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının bu ihtiyaçlar doğrultusunda kapasitelerini güçlendirmesi, uluslararası boyuttaki çalışmalara ağırlık vermesi ve yeni araştırmacıların yetişmesini destekleyen ortamları oluşturması önem kazanmaktadır.

EKLER

Tablo 1. İncelenen Önlisans/ Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora Programlarına Ait Bilgiler

	ÜNİVERSİTE	PROGRAMIN ADI	DÜZEYİ Önlisans/ Lisans/ Yüksek Lisans/ Doktora	DERSİN ADI	AÇIKLAMALAR
1	Dokuz Eylül Üniversitesi (Efes Meslek Yüksekokulu)	Kültürel Miras ve Turizm	Önlisans	Dersler sitesinde yazmıyor	“Arkeolojik, doğal ve tarihi güzellikleri içeren miras kavramının anlam ve değerlerinin çoğunluğunun açıklanmasını akademik düzeyde ele alır.” Arkeoloji, restorasyon ve turist rehberliği odaklı bir program. https://efesmyo.deu.edu.tr/tr/kulturel-miras-ve-turizm-programi/
2	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi (Ürgüp Sebhat Erol Toksöz Meslek Yüksekokulu)	Kültürel Miras ve Turizm	Önlisans	Dersler sitesinde yazmıyor	“Kültürel Miras ve Turizm Programının amacı; topraklarının büyük bir kısmı Anadolu üzerinde bulunan Türkiye'nin sahip olduğu bu zengin kültürel mirasın özenle korunması; Bu varlıkların turizm açısından çekim merkezlerine dönüştürülmesi; iyi bir şekilde tanıtılması ve bu yolla sosyo-ekonomik açıdan sürdürülebilir bir gelişimin sağlanmasına yönelik çalışmalara katkıda bulunacak elemanlar yetiştirmektir.” Kültür turizmini destekleyen, öne çıkaran; turizmin faydasına göre şekillenen türden bir kültürel miras koruma yaklaşımı var gibi görünüyor. Somut kültür varlıklarına odaklı.

					https://ects.nevsehir.edu.tr/ects/bilgipaketi/dil/tr/bolum/352008/sayfa/1
3	Anadolu Üniversitesi (Açıköğretim Fakültesi)	Kültürel Miras ve Turizm	Önlisans	Derslerde arkeoloji, arkeolojik alan yönetimi, restorasyon, sanat tarihi dikkat çekiyor. “Mitoloji ve Din” dersi SOKÜM ile ilişkilendirilebilecek tek ders.	Kültürel Miras ve Turizm Önlisans Programının amacı, Türkiye'nin arkeolojik varlıklarının, kültürel miras ve sanat birikiminin özenle korunması, bu varlıkların ulusal ve uluslararası turizme açılarak turizm açısından çekim alanına dönüştürülmesi ve bu yolla sosyal, kültürel ve ekonomik açılardan sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanmasına yönelik çalışmalara katkıda bulunacak, turizm sektöründe fark yaratabilecek elemanlar yetiştirmektir. (Turizme bakış yönünden Nevşehir'e benziyor amaç) https://www.anadolu.edu.tr/acikogretim/turkiye-programlari/acikogretim-fakultesi-onlisans-programlari-2-yillik/kulturel-miras-ve-turizm
4	İstanbul Üniversitesi (Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi)	Kültürel Miras ve Turizm	Önlisans	Dersleri kültürel miras turizmi, uygarlıklar tarihi, turizm pazarlaması, Yunan-Roma mimarisi, Bizans mimarisi, sanat tarihi ve mitoloji, Osmanlı Mimarisi, Beylikler Devri Mimarisi gibi dersler var. SOKÜM'e yönelik bir ders / yaklaşım yok gibi görünüyor.	Programın Amacı; kültürel mirasın bir taraftan korunması diğer taraftan turizm yoluyla ekonomik bir kaynağa dönüşmesini sağlamaktır. Kültürel Miras ve Turizm Ön Lisans Programı'yla öğrencilerin; arkeoloji, antropoloji, sanat tarihi, turizm, tarihi coğrafya konularında temel bilgileri edinmeleri ve bu konularda araştırma yapabilecek bilgi düzeyine sahip olmaları amaçlanır. https://auzefkultur.istanbul.edu.tr/tr/content/program-hakkinda/program-hakkinda
5	Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi (Turizm Meslek Yüksekokulu), Dicle Üniversitesi (Sosyal Bilimler Yüksekokulu),	Turizm Animasyonu	Önlisans	“Türk Halk Oyunları 1-2”, “Mitoloji”, “Tören ve Kutlamalar”, “Sürdürülebilir Turizm” (Alanya); “Türk Kültürü ve Halk Bilimleri”, “Kukla ve Gölge Oyunu”, “Türk Halk Dansları”, “El Sanatları”	Dersler genellikle ritim, modern dans, konuşma teknikleri, pazarlama, ilkyardım, yabancı dil, turizm, kareografi, çocuk animatörlüğü, genel turizm bilgisi alanlarında veriliyor. Bazı dersler doğrudan SOKÜM ile ilişkili ancak bu önlisans programının olduğu 6 üniversitede genel olarak istikrarlı bir SOKÜM dikkatinin bulunduğunu söylemek pek mümkün değil.

	<p>Ege Üniversitesi (Meslek Yüksekokulu),</p> <p>Mersin Üniversitesi (Meslek Yüksekokulu);</p> <p>Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi (Turizm Meslek Yüksekokulu),</p> <p>Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi (Sapanca Turizm Meslek Yüksekokulu)</p>			<p>(Dicle); “Mitoloji 1-2” (Ege-görece zayıf bu anlamda); “Türk Halk Oyunları 1-2”, “Geleneksel Türk Tiyatrosu Etkinlikleri” (Muğla Sıtkı Koçman); “Halk Dansları”, “Türk ve Dünya Kültürleri”, “Kültür Varlıkları ve Müzeler”, “Osmanlıda Çevre Bilinci”, “Atasözleri Antolojisi” (Sakarya) gibi dersler var.</p>	
6	Ankara Üniversitesi (Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi)	Halkbilimi Bölümü	Lisans, Yüksek Lisans, Doktora	<p>“Kültürel Miras ve Müzecilik” (Lisans)</p> <p>“Somut Olmayan Kültürel Miras ve Koruma Yaklaşımları” (Lisans)</p> <p>“Kültürel Miras Çalışmaları: Sözleşmeler ve Uygulama Süreçleri” (YL)</p> <p>“Kültürel Miras ve Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM) Müzeciliği” (DR)</p>	<p>“Kültürel Miras ve Müzecilik” ve “Kültürel Miras ve Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM) Müzeciliği” dersleri, bugün kapsadığı alan genişleyen kültürel mirasın koruma, belgeleme, sergileme çabalarından biri olarak müzeciliğin tarihi süreç içinde gelişim, değişim ve dönüşüm evrelerine odaklı derslerdir.</p> <p>Somut olmayan kültürel miras konulu dersler aracılığıyla Halkbilim Bölümü lisans öğrencilerine UNESCO’nun Kültür programları ve Kültür Sözleşmeleriyle uluslararası alanda gündeme gelen Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunmasını, koruma yaklaşımları bağlamında günümüz halkbilim çalışmalarında önemini kavratmaktadır. Somut olmayan kültürel mirasın "sözlü anlatımlar, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar ve el sanatları geleneği" olarak tanımlanan alanlarında her biri farklı stratejiler gerektiren koruma yaklaşımları, bu güne kadar programlarımızda yer almayan bu derslerin içeriklerini oluşturmaktadır.</p>

7	Hacettepe Üniversitesi (Edebiyat Fakültesi)	Türk Halkbilimi Bölümü	Lisans, Yüksek Lisans, Doktora	Lisans ve Yüksek Lisans programlarında konuyla ilgili ders yok. “Somut Olmayan Kültürel Miras” (DR)	Lisans: http://akts.hacettepe.edu.tr/program_yeterlilik_detay.php?prg_ref=PRGRAM_000000000000000000000000086&birim_kod=501&submenuheader=2&prg_kod=501 Yüksek Lisans: http://akts.hacettepe.edu.tr/program_yeterlilik_detay.php?prg_ref=PRGRAM_0000000000000000000000000925&birim_kod=2149&submenuheader=2&prg_kod=21491 Doktora Dersi: “Somut Olmayan Kültürel Miras”: Bu derste ilgili temel kavram ve yaklaşımlarla birlikte UNESCO doğal ve kültürel miras ile somut olmayan kültürel miras sözleşmeleri, envanterleri ve listeleri, kültürel miras yönetimi, somut olmayan kültürel miras envanterleri, yaşayan insan hazineleri, geleneksel bilginin korunması, kültürel politikalar ve projeler, kent müzesi yönetimi gibi konular tartışılacak ve yorumlanacaktır. http://akts.hacettepe.edu.tr/program_yeterlilik_detay.php?prg_ref=PRGRAM_0000000000000000000000000688&birim_kod=2149&submenuheader=2&prg_kod=21492
8	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi (Edebiyat Fakültesi)	Türk Halk Bilimi Bölümü	Lisans, Yüksek Lisans, Doktora	“Halk Bilimi Müzeciliği” (Lisans) “Kültürel Miras ve Koruma” (Lisans) El Sanatları (Lisans) Kültür ve Koruma Yaklaşımları (Dr)	Lisans Dersleri: https://hacibayram.edu.tr/turk-halk-bilimi/dersler Doktora Dersleri: https://hacibayram.edu.tr/le/turk-halk-bilimi-doktora-programlari-ve-ders-icerikleri?lang=tr-TR

9	Erciyes Üniversitesi (Edebiyat Fakültesi)	Türk Halk Bilimi Bölümü	Lisans, Yüksek Lisans, Doktora programla rı yok	“Somut Olmayan Kültürel Miras” (Lisans)	https://dbp.erciyes.edu.tr/Program/P3.aspx
10	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi (Edebiyat Fakültesi)	Türk Halk Bilimi Bölümü	Lisans, Yüksek Lisans, Doktora programla rı yok	Lisans: “Halkbilimi Müzeciliği” diye bir ders var fakat içeriğine ulaşamıyor.	https://obs.cumhuriyet.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=31&curSunit=179#
11	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi (Fen Edebiyat Fakültesi)	Türk Halk Bilimi Bölümü	Lisans, Yüksek Lisans, Doktora programla rı yok	Lisans: “Halk Bilimi Müzeciliği” Diye Bir Ders Var. Yüksek Lisans: “Somut Olmayan Kültürel Miras Ve Müzecilik” (YL)	Lisans: http://ects.nevsehir.edu.tr/ects/bilgipaketi/dil/tr/bolum/182017/sayfa/1 Yüksek Lisans: https://ects.nevsehir.edu.tr/ects/bilgipaketi/dil/tr/bolum/801018/sayfa/1
12	Ardahan Üniversitesi (İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi)	Halkbilimi Bölümü	Lisans, Yüksek Lisans, Doktora	Herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.	

13	Kafkas Üniversitesi (Fen Edebiyat Fakültesi)	Türk Halk Bilimi Bölümü	Lisans, Yüksek Lisans, Doktora	Herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.	
14	Ankara Hacı Bayram Veli (Güzel Sanatlar Fakültesi)	Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım	Lisans	Türk Mitolojisi 1-2 dışında SOKÜM ile ilişki kurabileceğimiz dersleri yok.	Sanat tarihi, arkeoloji, malzeme bilgisi ve somut kültür varlıklarını korumaya odaklı yöntemler ön planda.
15	Ankara Üniversitesi (Güzel Sanatlar Fakültesi)	Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım	Lisans	Türk Halk Müziği (seçmeli), Kültürel Değerler ve Coğrafi İşaretleme, Mitoloji...	Taş, seramik, kumaş, metal, mozaik koruma; seramik bilgisi, resim sanatı gibi somut kültür varlıkları odaklı dersler var.
16	İstanbul Üniversitesi (Edebiyat Fakültesi)	Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım	Lisans	SOKÜM ile ilgili bir ders yok.	Eser çizimi, arkeolojiye giriş, koruma kimyası, mimari restorasyon, sanat tarihi, sualtı arkeolojisi, yağlı boya koruma, ahşap koruma, tekstil koruma, ahşap onarım vb. dersler var
17	Pamukkale Üniversitesi (Fen Edebiyat Fakültesi)	Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım	Lisans	Lisans programına ait pek bilgi yok. Dersler hiçbir yerde yazmıyor.	
18	Yıldız Teknik Üniversitesi (Mimarlık Fakültesi)	Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım	Lisans	Geleneksel Yapı Teknolojisi, Kültür Mirası Yönetimi, Geleneksel El Sanatları, Kırsal Mimari, Koruma ve Turizm, UNESCO Dünya Mirası Alanlarında Koruma ve Yönetim Yaklaşımları, Somut Olmayan Kültürel Miras ve Koruma	

				(seçmeli) dersleri var.	
19	Dokuz Eylül Üniversitesi (Edebiyat Fakültesi)	Müzecilik (TR'de lisans düzeyinde tek bölüm)	Lisans	Ders içeriklerine ulaşılmıyor.	
20	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi (Meslek Yüksekokulu)	Geleneksel El Sanatları	Önlisans	Geleneksel Türk Desenleri -I-II, Ahşap Oymacılığı I-II, El Sanatlarında Tasarım I-II, Çini I-II, Minyatür I-II, Tezhip I-II, Ebru I-II, Taş İşlemciliği I-II	https://www.agri.edu.tr/detail.aspx?id=843&bid=405&tid=5&dil=tr-TR Dersler el sanatları ağırlıklı ve daha çok işin teknik kısımlarıyla ilişkili kültürel boyutu geri planda ve ders tanımlarında somut olmayan kültürel mirasa herhangi bir atıf görünmüyor.
21	Akdeniz Üniversitesi (Serik Meslek Yüksekokulu)	Geleneksel El Sanatları	Önlisans	Derslerle ilgili veriye ulaşılamadı.	http://serik.akdeniz.edu.tr/index.php/el-sanatlari-3/asd/
22	Akdeniz Üniversitesi (Güzel Sanatlar Fakültesi)	Geleneksel Türk Sanatları Bölümü	Lisans	Derslerle ilgili veriye ulaşılamadı.	Binlerce yıllık geçmişe sahip Türk toplumunun da kendine özgü kültürü, gelenek ve göreneklere vardır. Bölümün amacı her biri bir kültür ürünü olan halı, kilim, kumaş, çini, seramik, tezhip, minyatür, hat vb. Geleneksel Türk Sanatları'nı bilimsel yöntemlerden yararlanarak korumak, yaşatmak ve gelecek nesillere aktarabilmektir (bölüm tanıtım sayfasından) http://gsf.akdeniz.edu.tr/geleneksel-turk-sanatlari/anasayfa/
23	Atatürk Üniversitesi (Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu)	El Sanatları Bölümü	Önlisans	Derslerle ilgili veriye ulaşılamadı.	https://atauni.edu.tr/el-sanatlari-bolumu
24	Atatürk Üniversitesi (Güzel Sanatlar)	Geleneksel Türk	Lisans	Türk Kültür Tarihi, Türk Desenleri, Halı Teknikleri Ve	https://atauni.edu.tr/geleneksel-turk-sanatlari-bolumu

	Fakültesi)	Sanatları Bölümü		Uygulama, Tezhip Sanatı, Halı Tarihçesi, Doğal Boyalar, Kilim Teknikleri Ve Uygulama, Kilim Tarihi, İpek Halı Tasarımı, Halı Kilim Kumaş Onarımı, Bilgisayarla Halı- Kilim Tasarımı, Ebru (Seçmeli),Çini (Seçmeli), Minyatür, Tezhip Tasarımı, Kitap Sanatları, Hat Sanatı	Ders içerikleri ile ilgili detaylar verilmemiş ancak derslerin adından daha çok işin teknik yönü ile ilgili oldukları anlaşılmakta.
25	Batman Üniversitesi (Güzel Sanatlar Fakültesi)	Geleneksel El Sanatları Bölümü	Lisans	Derslerle ilgili bir veriye ulaşılamadı.	https://batman.edu.tr/Birimler/1407
26	Batman Üniversitesi (Teknik Bilimler Fakültesi)	El Sanatları Bölümü	Önlisans	Derslerle ilgili bir veriye ulaşılamadı.	https://batman.edu.tr/Birimler/1461
27	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (Ayvacık Meslek Yüksekokulu)	Geleneksel El Sanatları Bölümü	Önlisans	Derslerle ilgili veriye ulaşılamadı.	Geleneksel El Sanatları programımız, öğrencileri iki yıllık ön lisans eğitimi süresince, gelenekselden yararlanarak özgün tasarımlar yapabilen, geleneksel el sanatları ürünlerini araştıran, el sanatı alanında ürünler oluşturabilen, geleneksel yöntemlere birlikte teknolojiyi de kullanabilen gerekli mesleki yeterliliklere sahip, girişimci ve meslek etiğine sahip bireyler yetiştirmeyi hedef edinmiştir. https://ayvacik.comu.edu.tr/el-sanatlari.html
28	İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi (İnsani Bilimler ve	Arkeoloji	Lisans- Yüksek	Lisans Mezopotamya, Yunan, Bizans,	Arkeoloji Bölümü'nün amacı, öğrencinin eski çağ medeniyetleri ve kültürleri hakkında derinlemesine ve kapsamlı bilgi edinmesini sağlamak

	Edebiyat Fakültesi)		Lisans	<p>Anadolu, Roma arkeolojisiyle; anıtlar-peyzaj alanlarıyla ilgili dersler var. “Kültürel antropoloji” ve “Antik Akdeniz Dünyasında Mitler” gibi dersler de var ancak SOKÜM dikkati yok. Son iki dersle ilgili sınırlı bilgi de SOKÜM ile ilgili bir çıkarıma gitmek için yetersiz.</p> <p>Yüksek Lisans</p> <p>Yüksek lisans derslerinin tablosu bulunmuyor. Ancak hazırlanan tezlerin bir listesi var ve başlığında SOKÜM olan bir YL tezi mevcut: “Managing Intangible Cultural Heritage in Turkey: Four Cases Originating in Antiquity) (Yazar: Seren Mendeş, Danışman Dominique Kassab Tezgör). – 2021</p>	<p>ve bu konuda uzmanlaşmasına yardımcı olmaktadır.</p> <p>http://arkeo.bilkent.edu.tr/hosgeldiniz.html</p>
29	Ankara Üniversitesi (Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi)	Arkeoloji (3 anabilim dalı bulunmaktadır.)	Lisans- Yüksek Lisans- Doktora	<p>Lisans</p> <p>Anadolu medeniyetleri, arkaik mimari, Yunan ve Roma şehirleri, arkaik ve klasik dönem Yunan çömlekçiliği, helenistik mimari ve heykel, Anadolu’da Roma mimarisi, nüvizmatik; neolitik ve kalkolitik dönem Anadolu arkeolojisi, Sümer-Akat</p>	<p>http://www.dtcf.ankara.edu.tr/arkeoloji-bolumu/</p> <p>http://bbs.ankara.edu.tr/default.aspx</p>

			<p>arkeolojisi, mezolitik dönem arkeolojisi, tarih öncesi Afrika-Balkanlar gibi dersler ağırlıkta.</p> <p>“folklor ve popüler kültür” (seçmeli), “El Sanatları ve Turizm” (seçmeli), “geleneksel el sanatları” (seçmeli), “Türk mitolojisi” (seçmeli), “geleneksel kostümler” gibi dersler var. Örneğin “folklor ve popüler kültür” dersinde doğrudan SOKÜM ve turizm konusu ve UNESCO sözleşmeleri de işleniyor. Öte yandan “El Sanatları ve Turizm” dersinde el sanatlarının coğrafi işaret ve hediyelik eşya boyutu ön planda tutulmuş. Geleneksel el sanatları dersinde teknik ve maddi nitelikler ön planda görünüyor.</p> <p>Yüksek Lisans</p> <p>Arkeoloji teorisi, konut mimarisi, heykeltıraşlık, sivil mimari, rölyef, seramik, paleolitik kültürler, paleolitik dönem arkeolojisi, vb. dersler var. “Kutsal Alanlar: Ritüel, Tasarım, Mimari” dersinde mekânlar mit ve kültürler</p>	
--	--	--	--	--

				<p>çerçevesinde işlenmiş.</p> <p>Doktora</p> <p>Roma konutları, çok katlı cephe mimarisi, kazı yöntemleri, neolitik dönemde teknoloji ve toplum, Önasya madenciliği-seramiği, Anadolu'da yerleşim modelleri vb dersler var.</p>	
30	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	Arkeoloji	Lisans- Yüksek Lisans- Doktora	<p>Lisans</p> <p>Helen-Roma mitolojisi, prehistorik devir mimarisi, antik çağ tarihi, klasik devir heykel sanatı, Roma tarihi, Bizans sanatı, Mısır arkeolojisi, Roma sikkeleri, mezar sanatı gibi derslerden oluşuyor program. Seçmeliler arasında “Kültür Mirası Yönetimi” dikkat çekiyor ancak dersin içeriğine ulaşamıyor; hata veriyor.</p> <p>Yüksek Lisans</p> <p>Klasik Arkeoloji ABD’de heykel sanatı, kuram;</p> <p>Doktora</p> <p>Lahit sanatı, Tümülüsler, antik çağda mezar tipleri, kutsal</p>	<p>https://www.msgsu.edu.tr/tr-TR/lisans/684/Page.aspx</p>

				alanlar arkeolojisi gibi dersler var. SOKÜM dikkati mevcut değil.	
31	Hacettepe Üniversitesi (Edebiyat Fakültesi)	Arkeoloji	Lisans- Yüksek Lisans- Doktora	Lisans Önasya arkeolojisi, sualtı arkeolojisi, kazı metotları, Grek ve Roma arkeolojisi, Yunan-Roma mitolojisi, Önasya mitolojisi, prehistorik sanat, Urartu-Hitit-Sümer-Akat arkeolojisi, antik çağ resim sanatı gibi dersler var. Zorunlu “müzecilik” dersi var ancak SOKÜM’e dair bir gündem yok. Yüksek Lisans Arkeolojide dijital uygulamalar, Yunan ve Roma dünyasında ev ve yaşantı, paleolitik ekolojik-kültür ilişkisi vb. dersler var. “Müzecilikte Çağdaş Yaklaşımlar” adlı derste SOKÜM müzeciliğine dair bir atf, ip ucu yok. Doktora Önasya’da madencilik-ekonomi-ticaret-yontu sanatı, sosyal arkeoloji, bölgesel arkeoloji araştırmaları, tasvir sanatıyla	http://www.arkeo.hacettepe.edu.tr/

				ilgili dersler var.	
32	Akdeniz Üniversitesi (Edebiyat Fakültesi)	Arkeoloji	Lisans- Yüksek Lisans- Doktora	<p>Lisans</p> <p>Mitoloji ve İkonografi, araştırma ve belgeleme yöntemleri, prehistorya, çizim teknikleri, arkaik dönem mimarisi, klasik dönem mimarisi, klasik dönem seramiği, hellenistik dönem mimarisi-plastiği-seramiği, Roma mimarisi, kuramsal müzecilik, uygulamalı müzecilik dersleri var. Müzecilik derslerinde odak tamamen maddi alanda. SOKÜM farkındalığı bulunmuyor.</p> <p>Yüksek Lisans</p> <p>Anadolu Roma çağı heykelciliği, kült alanları, Helenistik dönem-Roma dönemi mutfak kültürü, mitoloji araştırmaları vb. dersler var.</p> <p>Doktora</p> <p>Antik dönemde müzik aletleri, tapınaklar ve sunaklar, Antik dünyada kadın, aile, toplum, arkeolojide disiplinlerarası yöntemler, kuramsal arkeoloji vb. dersler var. Diğer arkeoloji</p>	<p>http://edebiyat.akdeniz.edu.tr/wp-content/uploads/2019/07/ARKEOLOJ%C4%B0-B%C3%96L%C3%9CM%C3%9C-DERS-%C4%B0%C3%87ER%C4%B0%C4%9E%C4%B0.pdf</p> <p>https://obs.akdeniz.edu.tr/oibs/ogrsis/mufredat_dersleri.aspx</p>

				programlarına göre daha farklı bir ders programı var ancak UNESCO veya SOKÜM dikkati mevcut değil.	
33	İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi (Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi)	Mimarlık (İngilizce-Burslu)	Lisans, Yüksek Lisans	Lisans: “FA 171 Introduction to Art and Culture I” Sanat ve Kültüre Giriş dersi içeriğinde kültür salt “görsel kültür” bağlamında ele alınmıştır. Yüksek Lisans: “Space and Culture” adlı bir ders bulunmaktadır. Fakat dersin içeriğine ulaşamamıştır. SOKÜM ya da Koruma Yaklaşımları bağlamında bir derse rastlanmamıştır.	Lisans: http://arch.bilkent.edu.tr/program/undergrad.html Yüksek Lisans: http://arch.bilkent.edu.tr/program/graduate.html
34	İstanbul Teknik Üniversitesi (Mimarlık Fakültesi)	Mimarlık (Türkçe ve İngilizce)	Lisans, Yüksek Lisans	Lisans “Arkeolojik Sitlerde Koruma Uygulamaları” “Sanat ve Kültür Tarihi” - SOKÜM vurgusu	Lisans: Arkeolojik Sitlerde Koruma Uygulamaları: Dersin amacı, mimarların arkeolojik alanların korunması ve topluma sunum/sergileme projelerindeki görev ve sorumluluklarını tanımlamaktır. Bunun için arkeolojik sit kavramı ve farklı sit türleri açıklanacak ve bu tür alanların korunmasında karşılaşılan sorunlar anlatılacaktır. Ardından 19. yüzyıl başından günümüze arkeolojik sitlerin korunması için geliştirilen kuram, çeşitli

			<p>olmadığı gibi somut kültürel mirasa da vurguya rastlanmamıştır.</p> <p>Yüksek Lisans:</p> <p>İstanbul Teknik Ü. (YL-DR) (Anabilim dalında 12 program bulunmaktadır.) İçlerinden SOKÜM ve koruma yaklaşımları ile ilgili görülen 2 ABD seçilmiştir.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sanat Tarihi ABD: https://darch.itu.edu.tr/s-tr-sanat-tarihi/ - Restorasyon ABD: https://darch.itu.edu.tr/rst-restorasyon/	<p>uygulama örnekleri ve ulusal/uluslararası yasal düzenlemeler bağlamında tanıtılacaktır.</p> <p>Sanat ve Kültür Tarihi: Ders, sanatı yapma ve kültürü kimlik olarak kavramsallaştırdıktan sonra bunların aralarındaki ilişkiyi tarihsellik bağlamında ele alarak kimliğin yapılması çerçevesinden yola çıkıyor.</p> <p>Yüksek Lisans:</p> <p>Sanat Tarihi ABD: Sanat Tarihi Lisansüstü Programı'nın amacı; sanat tarihinde, geniş bir perspektiften değerlendirmeye açık bir eğitimi gerçekleştirmektir. Bu nedenle Antikçağ'dan başlayarak Bizans, Selçuklu, Osmanlı, Cumhuriyet Türkiye'si ve modern dönemleri kapsayan bir program oluşturulmuştur. Tarihsel bilgi birikiminin sağlanması dışında kuramsal yaklaşımların kavratılması da hedeflenmektedir.</p> <ul style="list-style-type: none"> - "Art History And Culture": Bu derste, sanat ve mimarlığın anlamı tartışılır. Tarih boyunca gelmiş geçmiş toplulukların kültürleri tanıtılır: Göçebe toplumlar, erken tarım toplumları, büyük tarım uygarlıklarının başlaması, Mısır uygarlığı, Mezopotamya kültürleri, Girit ve Miken kültürlerinin karşılaştırılması, erken Anadolu uygarlıkları ve Antik dönem. Daha sonra Ortaçağ kültürleri, İslam dünyası, Rönesans, Barok dönem, Aydınlanma'nın sonuçları, 19. yüzyıl ve eklektisizm ve 20. yüzyılda sanat ve kültür tanıtılır. - Minyatürde Sözel Ve Görsel İmge: Sanat hamileri ve minyatürlü kitaplar, el-yazması esere bağlı olan ve olmayan minyatürler ve bunların yapılış sebepleri öğretilir. Minyatürlere belge olarak yaklaşıırken, resimli tarihlerin önemi öğretilir, Osmanlı dönemi eserlerinden <i>Süleymanname</i> ve <i>Hünername</i> minyatürü üzerinde çalışmalar yapılır. Resimli edebiyat eserleri, Firdevsi'nin <i>Şehname</i> ve Nizami'nin <i>Hamse</i> isimli eserlerinden seçilen minyatürler üzerinde çalışmalar yapılır, sözelden görsele aktarılan ve aktarılmayan resimlerin nedenleri araştırılır. - Mitoloji Ve Sanat: Mitolojiye giriş, mitolojik metinlerin tanıtımı, Yunan ve Roma mitolojilerinden seçmeler, mitolojinin sanat ve mimarlıkla olan ilişkisi, sanata tarihinin çeşitli dönemlerinde
--	--	--	---	---

				<p>mitolojik konuların dönüşümü, Avrupa dışı mitolojilerine bakış.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ortaçağ İslam Ülkelerinde Bezeme: Teorik bir giriş yapılarak, farklı ülkelerden çeşitli sanat eserlerinin (mimarlık, maden, seramik, ahşap, resim vb) incelenmesi esas alınır. Bezemenin işlevi, İslam sanatında ikonografi hakkında bilgi verilir. İslam sanatında form ve anlam bazında bezeme, temel bezeme motifleri (geometrik, bitkisel, figürlü ve hat), İslam sanatında bezeme programı incelenir. Ortaçağ İslam ülkelerinde ve erken Osmanlı döneminde bezemeler incelenir. İslam ülkelerindeki etkileşimler öğretilir. <p>Restorasyon ABD: İTÜ Mimarlık Fakültesi bünyesinde kültür varlıklarının korunması konusunda disiplinlerarası nitelikte geliştirilen bu program mimarlık, şehircilik, arkeoloji, sanat tarihi, strüktür mühendisliği disiplinlerinin ara kesitinde, ülkemizin zengin kültür mirasının belgelenme ve korunmasına katkıda bulunarak, bu alanlarda uluslararası bilimsel gelişmeleri izleyen ve çalışmalarında uygulayan uzmanlar yetiştirmeyi hedeflemektedir.</p> <p>Yüksek Lisans ve Doktora Programlarının Amacı: İTÜ Mimarlık Fakültesi bünyesinde kültür varlıklarının korunması konusunda disiplinlerarası nitelikte geliştirilen programlar mimarlık, şehircilik, arkeoloji, sanat tarihi, strüktür mühendisliği disiplinlerinin ara kesitinde, ülkemizin zengin kültür mirasının belgelenme ve korunmasına katkıda bulunarak, bu alanlarda uluslararası bilimsel gelişmeleri izleyen ve çalışmalarında uygulayan uzmanlar yetiştirmeyi hedeflemektedir.</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Kültürel Miras Yönetimi”: Tarihi çevrenin korunmasında kültürel miras yönetimi, kültür mirasının bütün bileşenlerinin bir yönetim konusu olarak tanımlanması, UNESCO’nun dünya mirası ve alan yönetimi yaklaşımını değerlendirme, dünyadaki başarılı alan yönetimi planları ve uygulamaları, Türkiye’deki alan yönetimi planları ve uygulamaları (https://fbe.itu.edu.tr/egitim/ders-katalog-formlari?code=RST616) - “Koruma Alanında Çağdaş Metinler”: Kültürel mirasın korunması
--	--	--	--	--

					<p>alanında yeni kavram ve tartışmalar; 1964 yılında ilan edilen ve koruma alanında temel ilkeleri tanımlayan Venedik Tüzüğü'nden sonra, bu tüzüğü besleyen ve geliştiren yeni kavram ve metinler; kültür mirasının bileşenleri olan kültür varlıklarının çeşitlenmesi ve bu mirasın tüm boyutlarıyla korunması için geliştirilen yeni yaklaşımlar; bu yaklaşımları ortaya koyan metinler (https://fbe.itu.edu.tr/egitim/ders-katalog-formlari?code=RST615)</p> <p>- “Modern Mimarlık Mirasının Korunması”, “Korumanın Yasal, Toplumsal ve Ekonomik Çerçevesi”, “Kırsal Mimarlık Mirası ve Koruma Sorunları”, “Türkiye’de ve Dünyada Tarihi Çevre Koruma” vb. Dersler bulunmaktadır.</p>
35	Orta Doğu Teknik Üniversitesi (Mimarlık Fakültesi)	Mimarlık (İngilizce)	Lisans, Yüksek Lisans, Doktora	<p>Lisans:</p> <p>“ARCH 393 Kültürel Mirasın Korunmasına Yönelik İlkeler” (Ders içeriğine ulaşamadı.)</p> <p>Yüksek Lisans-Doktora Programları</p> <p>(Anabilim dalında 9 program bulunmaktadır.) İçlerinden SOKÜM ve koruma yaklaşımları ile ilgili görülen 2 ABD seçilmiştir.</p> <p>ODTÜ Kültürel Miras Koruma Lisansüstü Programı (Conservation of Cultural Heritage)</p>	<p>Lisans: https://www.metu.edu.tr/tr/system/files/programs/mimarlik.pdf</p> <p>YL: https://archweb.metu.edu.tr/en/ms-conservation-cultural-heritage</p> <p>DR: https://archweb.metu.edu.tr/en/phd-conservation-cultural-heritage</p>

36	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi (Mimarlık ve Tasarım Fakültesi)	Mimarlık (Burslu)	Lisans, Yüksek Lisans	<p>Lisans: Müfredatta konuyla ilgili bir ders bulunmamaktadır.</p> <p>Yüksek Lisans : Mimarlık YL Programı</p> <p>“Kültürel Çevrenin Değişimi”</p> <p>“Sürdürülebilirlik: Çevre, Politika ve İnsan Davranışları”</p>	<p>Lisans: https://www.etu.edu.tr/tr/bolum/mimarlik/ders-mufredati</p> <p>YL: https://www.etu.edu.tr/tr/bolum/mimarlik/lisans-ustu-programlar/9</p> <p>“Kültürel Çevrenin Değişimi”: Ders geleneksel yerleşimlerdeki hızlı değişimi, kültürel değerlerin ve geleneklerin modernleşme süreciyle olan ilişkisini inceleyecek; tarihi yerleşimlerin rehabilitasyonunu analiz edecek; kültürel etkileşimlerin ve tarihi kentsel yerleşimlere ziyaretlerin bu alanlara etkisini değerlendirecek ve böylece gelecekte kentsel gelişimlerin planlanmasında kültürel faktörlerin katkılarını kolaylaştırıcaktır.</p> <p>“Sürdürülebilirlik: Çevre, Politika ve İnsan Davranışları”: Ders çevresel konularda ve sürdürülebilir kalkınma üzerinde derinlemesine bilgi edinilmesini; sürdürülebilir kalkınmanın tarihsel gelişimini inceleyerek insanların kolektif olarak çevre üzerindeki etkisini belirlenmesini ve yenilenebilir enerji teknolojilerinin incelenmesini amaçlar.</p>
37	Yıldız Teknik Üniversitesi (Eğitim Fakültesi)	Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü -Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD	Lisans	<p>Lisans: Ders içeriklerine ulaşamamıştır.</p> <p>Yüksek Lisans: Konuyla ilgili hiçbir ders bulunmamaktadır.</p>	<p>Lisans: Ders içeriklerine ulaşamamıştır.</p> <p>Yüksek Lisans: http://www.sbe.yildiz.edu.tr/sayfa/Programlar-%3E-Tezli-Y%C3%BCksek-Lisans-Programlar%C4%B1/Sosyal-Bilgiler-E%C4%9Fitimi--Tezli-Y%C3%BCksek-Lisans-Program%C4%B1/345</p>
38	Gazi Üniversitesi (Eğitim Fakültesi)	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Lisans		<p>Lisans:</p> <p>http://gbp.gazi.edu.tr/htmlProgramHakkinda.php?dr=0&lang=0&FK=05&BK=15&ders_kodu=&fakulte=GAZ%DD+E%D0%DDT%DDM++FAK%DCLTES%DD&fakulte_en=GAZI+FACULTY+OF+EDUCATION&bolum=SOSYAL+B%DDL%G%DDL%R+%D6%D0%RETMENL%DD%D0%D&bolum_en=SOCIAL+SCIENCES+TEACHING+PROGRAMME&ac=11</p> <p>“Sosyal Bilgilerde Sözlü Ve Yazılı Edebiyat”: Türk kültürüne ait terimleri</p>

					<p>bilir.</p> <p>Sözlü geleneği tanır.</p> <p>Yazılı geleneği tanır.</p> <p>Sözlü geleneğe ait metinleri tanır.</p> <p>Yazılı geleneğe ait metinleri tanır.</p> <p>Her iki geleneğe ait metinleri inceleyerek değerlendirebilir.</p> <p>Her iki geleneğe ait edebi ürünleri Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanabilir.</p> <p>Seçmeli Dersler: Müze Eğitimi, Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim, Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel-Çocuk Oyunları</p>
39	İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi (Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi)	Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD- Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Lisans	<p>Lisans: Müfredatta konuyla ilgili bir ders bulunmamaktadır.</p> <p>“Sosyal Bilgilerde Sözlü Ve Yazılı Edebiyat”</p>	<p>Lisans: https://ebs.istanbulc.edu.tr/home/dersprogram/?id=1143&yil=2020</p> <p>“Sosyal Bilgilerde Sözlü Ve Yazılı Edebiyat”: Edebi Metinler ve Türleri, Mitler, Destanlar, Efsaneler, Seyahatnameler, Siyasetnameler, Tarihi Romanlar, Romanlar, Masallar, Hikayeler, Anılar, Şiirler, Türküler, Denemeler, Biyografiler, Mektupların Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılması (https://ebs.istanbulc.edu.tr/home/izlence/?id=695316&bid=1143)</p>
40	Marmara Üniversitesi (Atatürk Eğitim Fakültesi)	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Lisans	<p>Lisans: Müfredatta konuyla ilgili bir ders bulunmamaktadır.</p> <p>“Sosyal Bilgilerde Sözlü ve Yazılı Edebiyat”</p> <p>“Sanat ve Müze Eğitimi”</p> <p>“Geleneksel Türk El Sanatları”</p> <p>“Türk Halk Oyunları”</p> <p>“Türk Musikisi”</p> <p>“Müze Eğitimi”</p> <p>“Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim”</p> <p>“Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel-Çocuk Oyunları”</p>	<p>Lisans: https://meobs.marmara.edu.tr/ProgramTanitim/aturk-egitim-fakultesi/sosyal-bilgiler-ogretmenligi-18-20-0</p> <p>“Sosyal Bilgilerde Sözlü ve Yazılı Edebiyat”: Sözlü Edebi ürünlerin sosyal bilgiler öğretiminde kullanımı Sosyal Bilgiler Öğretiminde edebi ürünler: ; mitler, destanlar Efsaneler, destanlar Seyahatnameler, siyasetnameler, Menakıpnameler, gazavatnameler Romanlar Tarihi romanlar ve masallar Otobiyografiler ve Biyografiler Türküler, kâşif günlükleri, şiirler Anılar, denemeler Mektuplar Şarkılar, şiirler. (https://meobs.marmara.edu.tr/Ders/sosyal-bilgilerde-sozlu-ve-yazili-edebiyat/soae305-71544-3848)</p> <p>“Sanat ve Müze Eğitimi”: Sanat, sanat türleri, müze kavramı ve müzecilik,</p>

				<p>SOKÜM ya da Kültürel Miras kavramlarını içeren hiçbir ders bulunmamaktadır.</p>	<p>Türkiye'de ve Dünya'da müzeciliğin gelişimi, eğitimde müze kullanımı. (https://meobs.marmara.edu.tr/Ders/sanat-ve-muze-egitimi/soae402-71548-3848)</p> <p>Geleneksel Türk El Sanatları: Geleneksel Türk sanatlarıyla ilgili terim ve kavramlar; geleneksel Türk sanatlarının önemi; birey, toplum ve ülke ekonomisine katkıları; Geleneksel Türk sanatlarının tarihi gelişimi (Hunlar, Göktürkler, Uygurlar, Selçuklular, Beylikler ve Osmanlı Dönemi); Ahilik ve Lonca Teşkilatı; Cumhuriyet dönemi Türk sanatlarıyla ilgili kurum ve kuruluşlar; geleneksel sanatların hammadde ve yapım tekniklerine göre sınıflandırılması; geleneksel dokuma (halı-kilim, kumaş vb.), baskı, örgü, keçe, cam (vitray, zücacıye, boncuk vb.) sanatları; metal (demir, bakır, gümüş ve altın vb.) sanatları; ağaç (kündekâri, oyma ve sedef kakma) sanatları; çini-seramik ve taş işlemeciliği sanatları; geleneksel Türk sanatlarının eğitimi, üretimi ve pazarlanması. (https://meobs.marmara.edu.tr/Ders/geleneksel-turk-el-sanatlari/gk156-69778-3848)</p> <p>“Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim”: Sürdürülebilirlik kavramı ve kullanım alanları; sosyal bilimler ve fen bilimleri yönünden sürdürülebilirlik; toplumsal değişme bağlamında sürdürülebilirlik; eğitim ve sürdürülebilirlik; insanlığın geleceği ve sürdürülebilirlik; göç, yoksulluk ve eşitsizlik; sürdürülebilir çevre; ekoloji, küresel çevre sorunları ve sürdürülebilirlik; doğayla uyum içinde sürdürülebilir toplum; nüfus, ekonomik sistem ve doğal çevre; teknolojik gelişmeler, tüketim alışkanlıkları ve çevre; sosyal sorumluluk çalışmaları, somut ve somut olmayan kültürel miras yönünden sürdürülebilirlik; insan-doğa ilişkilerinin sürdürülebilirlik ekseninde yeniden düşünülmesi (https://meobs.marmara.edu.tr/Ders/surdurulebilir-kalkinma-ve-egitim/mb171-70997-3848)</p>
41	Bursa Uludağ Üniversitesi	Sosyal Bilgiler	Lisans, Yüksek	Lisans: “Sosyal Bilgilerde Sözlü Ve	Lisans: http://bilgipaketi.uludag.edu.tr/Programlar/Detay/923?AyID=27

	(Eğitim Fakóltesi)	Öğretmenliği	Lisans, Doktora	Yazılı Edebiyat” “Sanat Ve Müze Eğitimi” Seçmeli Dersler: “Geleneksel Türk El Sanatları” “Türk Halk Oyunları” “Türk Musikisi” “Müze Eğitimi” “Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim” “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel-Çocuk Oyunları” SOKÜM ya da Kültürel Miras kavramlarını içeren hiçbir ders bulunmamaktadır.	“Sosyal Bilgilerde Sözlü ve Yazılı Edebiyat”: http://bilgipaketi.uludag.edu.tr/Ders/Index/1020790 “Sanat ve Müze Eğitimi”: http://bilgipaketi.uludag.edu.tr/Ders/Index/1020795 Yüksek Lisans: http://bilgipaketi.uludag.edu.tr/Programlar/Detay/1543?AyID=28 Doktora: http://bilgipaketi.uludag.edu.tr/Programlar/Detay/1633?AyID=27
42	Gazi Üniversitesi (Eğitim Fakóltesi)	Sınıf Öğretmenliği	Lisans	Lisans: “Türk Kültüründe Çocuk Ve Eğitim” “Geleneksel Çocuk Oyunları” Seçmeli: “Geleneksel Türk El Sanatları” “Türk Halk Oyunları” “Türk Musikisi” “Müze Eğitimi” “Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim” YL: “Değerler Eğitimi” DR: “Değerler Eğitimi” “Kültür Temelli Sosyal Bilgiler Öğretimi” Adı geçen derslerin ders içeriklerine ulaşılammıştır. SOKÜM ya da Kültürel Miras kavramlarını içeren hiçbir ders	Lisans: file:///C:/Users/pka/Downloads/12-yeni-1.pdf Yüksek Lisans: https://obs.gazi.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=81&curSunit=814646180# Doktora: https://obs.gazi.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=81&curSunit=814646561#

				bulunmamaktadır.	
43	Ege Üniversitesi (Eğitim Fakültesi)	Sınıf Öğretmenliği	Lisans	Lisans: “Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi” “Oyun ve Fiziki Etkinlikler Öğretimi” “Müze Eğitimi” “Türk Tarihi ve Kültürü” “Türk Kültüründe Çocuk Ve Eğitim” “Geleneksel Çocuk Oyunları” SOKÜM ya da Kültürel Miras kavramlarını içeren hiçbir ders bulunmamaktadır.	Lisans: https://egitim.ege.edu.tr/files/egitim/icerik/sinif(1).pdf
44	İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi (Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi)	Sınıf Eğitimi ABD- Sınıf Öğretmenliği	Lisans	“Türk Kültüründe Çocuk Ve Eğitim” “Geleneksel Çocuk Oyunları” SOKÜM ya da Kültürel Miras kavramlarını içeren hiçbir ders bulunmamaktadır.	Lisans: https://ebs.istanbulc.edu.tr/home/dersprogram/?id=1141&yil=2020 “Geleneksel Çocuk Oyunları”: Dersin işleniş ve içerik hakkında bilgi verilmesi, öğrencilerin çocukluklarında oynadıkları oyunlar, oyunların gelişim alanlarına göre analiz edilmesi geleneksel Çocuk Oyunları, sokak ve bahçe oyunları, Geleneksel Çocuk Oyunları, Ev oyunları, Günümüz çocuklarının ne tür oyunlar oynadıklarının tespiti, Staj okullarındaki yıllık planlar içinde yer alan oyun türlerinin belirlenmesi, Vize Sınavı, sınıflarda mevcut olan kutu oyunlarının tespiti, çocuklar tarafından en fazla tercih edilen oyunlar, bu tür oyunların amacı ve gelişim alanlarına katkısının belirlenmesi, okul öncesi çocuklarla yapılmış olan oyunla ilgili araştırma ya da tezlerin sunumu, okul öncesi çocuklara Geleneksel Çocuk Oyunlarının öğretilmesi, çocukların bu tür oyunlar hakkındaki görüşlerinin alınması (soru hazırlanması),Okul öncesi çocuklar için hazırlanmış oyun kitaplarının içeriklerinin incelenmesi, oyunun gelişim alanları ile ilişkisini konu alan araştırma ya da tezlerin sunumu, Zihinsel Gelişim - Dil

					Gelişimi, Psikomotor Gelişim - Öz Bakım Becerilerinin Gelişimi, Sosyal Gelişim - Duygusal Gelişim
45	İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi (Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi)	Türkçe Eğitimi ABD Türkçe Öğretmenliği	Lisans	Kültürel Miras ya da SOKÜM ile ilgili hiçbir der bulunmamaktadır. “Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim” başlıklı bir ders bulunmaktadır. Bu dersin içeriği sadece eğitim açısından ele alınmaktadır. Kültürel bir bağ kurulmamaktadır.	Lisans: https://ebs.istanbulc.edu.tr/home/dersprogram/?id=1150&yil=2020
46	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi (Fen Edebiyat Fakültesi)	Sanat Tarihi	Lisans, Yüksek Lisans, Doktora	Lisans: Kültür Politikaları ve Yönetimi Kültürel Miras Çalışmaları Türk Mitolojisine Giriş Mitoloji ve İkonografi Türk Halı Sanatı Türk Süsleme Sanatları Yüksek Lisans ve Doktora düzeyinde kültürel mirasla ilişkilendirilebilecek bir ders bulunmamakta, doktora Türk El Sanatları isminde bir ders var.	https://www.msgsu.edu.tr/faculties/fen-edebiyat-fakultesi/sanat-tarihi-bolumu Kültürel mirasla doğrudan ilişkili iki ders bulunmaktadır. Bu derslerin kısa içeriğinden ve kaynakçasından daha çok somut miras odaklı oldukları anlaşılmaktadır. Türk Mitolojisi, Halı Sanatı, Süsleme Sanatı vb. gibi SOKÜM’ün alt başlıkları ile ilişkilendirilebilecek dersleri bulunmaktadır. Ancak bu derslerin içeriği SOKÜM Sözleşmesi ve kültürel miras odaklı değildir. STA454 Kültür Politikaları ve Yönetimi 2 Saat/Hafta, Teori, 3 AKTS Bu derste, sanatsal üretim ve etkinliklerinin oluşumunda düşünsel, siyasal, finansal öğelerin rolü incelenecektir. Kaynaklar : 1. ADORNO, Theodor W., Kültür Endüstrisi Kültür Yönetimi, çev.

					<p>Nihat Ünler, Mustafa Tüzel, Elçin Gen, İletişim Yayınları, 8. Baskı, İstanbul, 2013.</p> <p>2. ADA, Serhan, Kültür Politikaları ve Yönetimi, 2009-2010 İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul, 2011.</p> <p>3. AKDEDE, Sacit Hadi, Kültür ve Sanatın Politik Ekonomisi, Eflil Yayınları, İstanbul, 2011.</p> <p>4. AKSOY, Asu, Kültür Ekonomisi Envanteri İstanbul 2010, İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul, 2011.</p> <p>5. AYSUN, Esra A., Sanat Yönetimi Üzerine Konuşmalar, YKY, İstanbul, 2013.</p> <p>6. CASTELLS, Manuel, Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür, İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul, 2009.</p> <p>7. ÇELİK, Ş. Abdurrahman, Kültür Endüstrisi Üç Yanlış Bir Doğru, Literatür Yayınları, İstanbul, 2012.</p> <p>STA456 Kültürel Miras Çalışmaları</p> <p>2 Saat/Hafta, Teori, 3 AKTS</p> <p>Tarihsel ve doğal çevredeki taşınabilir ve taşınmaz kültür mirasını ve kültür varlıkları.</p> <p>Kaynaklar :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ENDER, Cevat, Tarihi Çevre Bilinci. 2. ENDER, Cevat, Tarihi Çevre Kaygısı.
47	İstanbul Medeniyet Üniversitesi (Edebiyat Fakültesi)	Sanat Tarihi	Lisans, Yüksek Lisans	Kültürel Miras Yönetimi Mitoloji Ve İkonografi Türk İslam Minyatür Sanatı Yüksek lisans dersleri içinde Geleneksel Türk El Sanatları	<p>https://sanattarihi.medeniyet.edu.tr/tr/egitim/egitim-plani</p> <p>Derslerin içeriklerine ulaşamıyorum. Kültürel Miras Yönetimi isimli tek dersin içeriğinin de diğer ders adlarına bakarak somut miras odaklı olduğunu düşünüyorum. Bunun yanı sıra mitoloji, mimari, Türk sanatı gibi farklı adlarda SOKÜM ile ilişkilendirilebilecek dersler mevcut.</p>

				isimli bir ders bulunmaktadır.	
48	Ankara Üniversitesi (Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi)	Sanat Tarihi	Lisans, Yüksek Lisans, Doktora	Lisans Türk Halk Müziği (Seçmeli) Halk Oyunları (Seçmeli) Bağlama (Seçmeli) Folklor ve Kültür II (Seçmeli) Türk Mitolojisi (Seçmeli) Halkbilim ve Popüler Kültür (Seçmeli) Kültürel Miras ve Müzecilik (Seçmeli) Türk El Sanatları Tarihi I-II Türkiye’de Maddi Kültür Mirası Yönetimi Yüksek Lisans ve Doktora ders bilgilerine ulaşamamıştır.	http://www.dtcf.ankara.edu.tr/sanat-tarihi-bolumu/ El Sanatları, Türkiye’de Maddi Kültür Mirası Yönetimi gibi zorunlu dersler yanında seçmeli derslerin daha somut olmayan miras odaklı olduğu görülüyor. En azından zorunlu dersler maddi miras odaklı olsa bile seçmeli dersler ile somut olmayan miras konusunda öğrencilerin kendini geliştirmesine imkân tanınmış gibi. Türkiye’de Maddi Kültür Mirası Yönetimi dersinin kazanımları 1) Kültürel miras kavramını tanımlar. 2) Kültürel mirasla ilgili uluslararası kuruluşları ve sözleşmeleri sıralar. 3) Kültürel mirasın kamu yönetimindeki görevlerini tanımlayabilir. 4) Türkiye’de kültürel miras politika ve uygulamalarını analiz eder. 5) Kültürel miras yönetiminden sorumlu kurumları ve ilgili yasaları bilir. 6) Türkiye’de maddi kültür mirası alan yönetim, proje hazırlama ve yönetme yetisine sahip olur.
49	Hacettepe Üniversitesi (Edebiyat Fakültesi)	Sanat Tarihi	Lisans, Yüksek Lisans, Doktora	Zorunlu dersler arasında kültürel mirasla ilişkili doğrudan bir ders yok. Lisansa KORUMA ve RESTORASYON isminde seçmeli bir ders bulunmakta. Yüksek Lisans ve Doktora düzeyindeki dersler ise daha çok sanat tarihi ve mimariyle ilişkili görülüyor.	http://www.sanattarihi.hacettepe.edu.tr/misyon.shtml Koruma ve restorasyon dersinin amacı: Taşınmaz Kültür Varlıklarının restorasyonu, bakım ve onarımı konusunda gerekli bakış açısı, yöntem ve uygulamaların tanıtılmasıdır.

50	Ege Üniversitesi (Edebiyat Fakültesi)	Sanat Tarihi	Lisans, Yüksek Lisans, Doktora	Türk Mitolojisi (Lisans) Minyatür Sanatı (Lisans) Seyahatnamelerin Belge Olarak Değerlendirilmesi (DR) Anadolu Türk Hamamlarının Kaynakları (DR)	https://sanattarihi.ege.edu.tr/index.php Lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde kültürel miras adında bir ders bulunmamakta. Ancak SOKÜM kadrolarını ilgilendiren mitoloji, minyatür gibi lisans, seyahatnameler, hamam kültürü gibi doktora dersleri bulunmakta. Derslerin içeriğine ulaşamamakla birlikte genel olarak somut miras odaklı oldukları düşünülmektedir.
51	Hacettepe Üniversitesi (Eğitim Fakültesi)	Sınıf Öğretmenliği	Lisans	Sürdürülebilir Kalkınma Ve Eğitim (Seçmeli) Geleneksel Çocuk Oyunları (Seçmeli)	https://bilsis.hacettepe.edu.tr/oibs/bologna/progCourses.aspx?lang=tr&curSunit=782 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA VE EĞİTİM Bu dersin amacı, öğrencinin eğitim- gelişme-büyüme-kalkınma ve planlama kavramlarını ve aralarındaki ilişkileri açıklayabilmesini, kalkınma planlarını çeşitli boyutlar yönünden inceleyebilmesini ve planların uygulamadaki durumunu tartışabilmesini sağlamaktır. Geleneksel Çocuk Oyunları Bu dersin amacı; öğrencilerin Dünyadaki ve Türkiye'deki çocuk ve oyun kavramlarını tanımlamaları, çocuk ve oyun kavramları arasındaki ilişkiyi anlamalarını sağlamak, geleneksel çocuk oyunlarının çocukların hayatındaki yerini ve önemini kavratmak, geleneksel çocuk oyunlarının isimleri, oynanış şekilleri ve kuralları hakkında bilgi kazandırmaktır ve geleneksel çocuk oyunlarının ilkökul çocuklarına öğretilmesini sağlamaktır.
52	Marmara Üniversitesi (Eğitim Fakültesi)	Sınıf Öğretmenliği	Lisans	Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim	http://snf.aef.marmara.edu.tr/lisans-programi/ders-icerikleri Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim:

				<p>Türk Halk Oyunları (Seçmeli)</p> <p>Geleneksel Çocuk Oyunları (Seçmeli)</p>	<p>Sürdürülebilirlik kavramı ve kullanım alanları; sosyal bilimler ve fen bilimleri yönünden sürdürülebilirlik; toplumsal değişme bağlamında sürdürülebilirlik; eğitim ve sürdürülebilirlik; insanlığın geleceği ve sürdürülebilirlik; göç, yoksulluk ve eşitsizlik; sürdürülebilir çevre; ekoloji, küresel çevre sorunları ve sürdürülebilirlik; doğayla uyum içinde sürdürülebilir toplum; nüfus, ekonomik sistem ve doğal çevre; teknolojik gelişmeler, tüketim alışkanlıkları ve çevre; sosyal sorumluluk çalışmaları, somut ve somut olmayan kültürel miras yönünden sürdürülebilirlik; insan-doğa ilişkilerinin sürdürülebilirlik ekseninde yeniden düşünülmesi.</p> <p>Geleneksel Çocuk Oyunları:</p> <p>Halk biliminde geleneksel çocuk oyunları, bu oyunların eğitimsel, kültürel değeri, unutulmuş veya unutulmaya yüz tutmuş Türk kültüründeki çocuk oyunlarını hatırlama ve yeni nesillere aktarma; bu oyunların tanımı, önemi, kuralları, yetişkinlerle ve gruplarla oynanan geleneksel çocuk oyunları;</p>
53	Boğaziçi Üniversitesi (Eğitim Fakültesi)	Okul Öncesi Öğretmenliği	Lisans	<p>Çocuklar için sanat faaliyetleri, eğitim psikolojisi, yaratıcı drama, erken çocukluk eğitiminde aile katılımı gibi dersler var. Kültürle doğrudan, güçlü ilişki kurularak işlenen bir ders görünmüyor.</p>	<p>https://pred.boun.edu.tr/tr/undergraduate-program</p>
54	Bahçeşehir Üniversitesi (Eğitim Bilimleri Fakültesi)	Okul Öncesi Öğretmenliği	Lisans	<p>Erken çocukluk eğitimine giriş, eğitim sosyolojisi-psikolojisi, müzik eğitimi, drama, sanat eğitimi, öğrenme yaklaşımları, erken çocukluk eğitimi politikaları vb. dersler var. Kültürle doğrudan ilişkili bir</p>	<p>https://akts.bau.edu.tr/bilgipaketi/index/ogrenimprogrami/program_kodu/07042102/menu_id/p_33/tip/L/ln/tr?submenuheader=2</p>

				ders görünmüyor.	
55	Orta Doğu Teknik Üniversitesi (Eğitim Fakültesi)	Okul Öncesi Öğretmenliği	Lisans	Anatomi ve fizyoloji, erken çocuklukta oyun, aile katılımı, yaratıcılık ve çocuk, görsel sanatlar ve materyal geliştirme, beden eğitimi ve oyunlar vb. dersler var. Ders içerikleri mevcut değil.	https://ecee.metu.edu.tr/tr/lisans-programi
56	TED Üniversitesi (Eğitim Fakültesi)	Okul Öncesi Öğretmenliği	Lisans	“Erken Çocukluk Eğitiminde Geleneksel Çocuk Oyunları” adlı bir ders var. İçeriğinde şu yazıyor: “Halk biliminde geleneksel çocuk oyunları, bu oyunların eğitimsel, kültürel değeri, unutulmuş veya unutulmaya yüz tutmuş Türk kültüründeki çocuk oyunlarını hatırlama ve yeni nesillere aktarma; bu oyunların tanımı, önemi, kuralları, yetişkinlerle ve gruplarla oynanan geleneksel çocuk oyunları; geleneksel oyunlarının çocukların gelişim alanlarına etkisi; bu oyunları planlama ve uygulama.” “Türk kültüründe aile ve çocuk” dersi de SOKÜM ile ilgili konuları içeriyor: “Türk aile yapısı; farklı Türk devletlerinde	https://www.tedu.edu.tr/tr/ece/course-descriptions

				<p>çocuk yetiştirme ve çocuğun değeri; Anadolu'da aile kültürü, gelenek ve görenekler; geniş aile ile çekirdek aile etkileşimi; evlilik törenleri, cenaze merasimleri, toplulukçu kültüre duyarlı aile danışmanının rol ve görevleri.</p> <p>“Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim” adlı derse ait kısa bilgide SOKÜM’e gönderme var: “...somut ve somut olmayan kültürel miras yönünden sürdürülebilirlik; insan-doğa ilişkilerinin sürdürülebilirlik ekseninde yeniden düşünülmesi...”</p> <p>“Erken Çocuklukta Çok Kültürlülük”, “Müze Eğitimi” dersi mevcut ancak SOKÜM ile bağlantı kuruluyor mu bilinmiyor.</p>	
57	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi (Eğitim Fakültesi)	Okul Öncesi Öğretmenliği	Lisans	Değerler eğitimi, eğitim antropolojisi, müze eğitimi, kültür ve dil, gibi derslerin yanında “Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim” dersi vardır. Dersin adı ve içeriği TED Üniversitesindeki programla	https://oogr.29mayis.edu.tr/tr/ders-icerikleri

				<p>aynı olduğu anlaşılmaktadır.</p> <p>“Erken Çocukluk Eğitiminde Geleneksel Çocuk Oyunları” ve “ve “Türk Kültüründe Aile ve Çocuk” adlı dersler, yine TED’deki derslerle aynı adı taşıyor. Derse dair kısa içerikler yine TED Üniversitesinden alınmıştır.</p> <p>“Türk Kültür Coğrafyası” adlı derste de SOKÜM’e atıf var: “Türk kültürünün yayılma alanları ve komşu coğrafyalar üzerindeki etkisi; Türkiye’nin sahip olduğu somut ve somut olmayan kültürel miras; doğal ve kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılması”.</p>	
58	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi (Eğitim Fakültesi)	Türkçe Öğretmenliği	Lisans	Türk halk edebiyatı dersleri (I-II) var ancak metin tahlili ve eğitim için doğru metni seçme odaklı. Bunun dışında; eğitim sosyolojisi-psikolojisi, dil eğitiminin temel kavramları, dinleme-okuma-yazma-konuşma eğitimi gibi dersler var.	https://turkceegitimi.29mayis.edu.tr/tr/ders-icerikleri
59	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	Türkçe	Lisans	Türk halk edebiyatı dersleri (I-II) dersi mevcut ancak yaklaşımı	https://www.izu.edu.tr/akademik/fakulteler/egitim-fakultesi/bolumler/turkce-ve-sosyal-bilimler-egitimi-bolumu/turkce-

	(Eğitim Fakóltesi)	Öğretmenliği		İstanbul 29 Mayıs Ü. ile aynı. Eğitim felsefesi, eğitim sosyolojisi-psikolojisi, Osmanlı Türkçesi, dinleme-okuma-yazma-konuşma eğitimi gibi dersler var.	egitimi-anabilim-dali/turkce-ogretmenligi
60	Hacettepe Üniversitesi (Eğitim Fakóltesi)	Türkçe Öğretmenliği	Lisans	Türk sözlü kültür geleneği (ders içeriği boş), Türk öykücülüğü (ders içeriği boş), Türk mitolojisi (ders içeriği boş), dil ve kültür, Türk halk edebiyatı (I-II) dersleri var. SOKÜM dikkati yok.	https://bilis.hacettepe.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=440&curSunit=740#
61	Ege Üniversitesi (Eğitim Fakóltesi)	Türkçe Öğretmenliği	Lisans	Psikoloji, felsefe, sosyoloji, Türk halk edebiyatı, eğitimde ahlak ve etik dersleri var. Program, diğer Türkçe öğretmenliği programlarıyla hemen hemen aynı.	https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Turkce-Ogretmenligi-Lisans-Programi.pdf
62	Marmara Üniversitesi (Atatürk Eğitim Fakóltesi)	Tarih Öğretmenliği	Lisans	Tarih ağırlıklı bir ders müfredatına sahip kültürel mirasla ilgili herhangi bir ders içeriği bulunmamakta. Ancak seçmeli ders olarak Türk Halk Oyunları, Geleneksel Türk el Sanatları gibi dersler bulunmakta.	http://taro.aef.marmara.edu.tr/lisans-programi/haftalik-ders-programlari https://meobs.marmara.edu.tr/ProgramTanitim/ataturk-egitim-fakultesi/lisans-4-yillik-turkce-1065-21-0

63	Gazi Üniversitesi (Eğitim Fakültesi)	Tarih Öğretmenliği	Lisans	Tarih ağırlıklı bir ders müfredatına sahip kültürel mirasla ilgili herhangi bir ders içeriği bulunmamakta. Ancak seçmeli ders olarak Türk Halk Oyunları, Geleneksel Türk el Sanatları gibi dersler bulunmakta.	https://geftarih.gazi.edu.tr/view/page/30404
64	Dokuz Eylül Üniversitesi (Buca Eğitim Fakültesi)	Tarih Öğretmenliği	Lisans	Tarih ağırlıklı bir ders müfredatına sahip kültürel mirasla ilgili herhangi bir ders içeriği bulunmamakta.	https://bef.deu.edu.tr/tar/?page_id=736
65	Necmettin Erbakan Üniversitesi (Eğitim Fakültesi)	Tarih Öğretmenliği	Lisans	Derslere ve müfredata ulaşamıyor.	https://www.erbakan.edu.tr/sosyalbilimlerveturkce/sayfa/4677
66	Atatürk Üniversitesi (Eğitim Fakültesi)	Tarih Öğretmenliği	Lisans	Tarih ağırlıklı bir ders müfredatına sahip kültürel mirasla ilgili herhangi bir ders içeriği bulunmamakta.	https://obs.atauni.edu.tr/moduller/dbp/eobs/birimDetay/1120/Tarih%20C3%96%C4%9Fretmenli%C4%9Fi%20Program%C4%B1%20(1120)?

	Tez Adı	Tez Türü	Yıl	Üniversite	Devlet/Vakıf	Konu/Alan
1	Somut olmayan	YL	2006	Yıldız Teknik	Devlet	Müzecilik

Tablo 2. Somut Olmayan Kültürel Miras ile İlgili Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri

	kültürel mirasın müzecilik bağlamında korunması			Ü.		
2	Somut olmayan kültürel mirasın müzelenmesi	YL	2010	Gazi Ü.	Devlet	Halk Bilimi, Müzecilik
3	UNESCO Yaşayan İnsan Hazineleeri Ulusal Sistemleri'nin, somut olmayan kültürel mirasın yaşatılmasına ve gelecek kuşaklara aktarılmasına etkisi üzerine bir inceleme	YL	2010	Gazi Ü.	Devlet	Halk Bilimi
4	Somut olmayan kültürel miras kapsamında kuyumculuğun İstanbul örneğinde incelenmesi	YL	2013	Kadir Has Ü.	Vakıf	Antropoloji, El Sanatları, Halk Bilimi
5	Somut olmayan kültürel miras taşıyıcıları:Rize el sanatı ustaları üzerine bir inceleme	YL	2014	Gazi Ü.	Devlet	El Sanatları, Halk Bilimi
6	Somut olmayan kültürel miras (SOKÜM) ve eğitim: Halk kültürü dersi örneği	Doktora	2015	Hacettepe Ü.	Devlet	Eğitim ve Öğretim, Halk Bilimi
7	Türkiye'de somut olmayan kültürel mirasın ekoturizm	YL	2015	Gazi Ü.	Devlet	Halk Bilimi, Turizm

	bağlamında değerlendirilmesi					
8	UNESCO Türkiye Millî Komisyonu tarihi ve somut olmayan kültürel miras çalışmaları	YL	2015	Gazi Ü.	Devlet	Halk Bilimi, Sanat Tarihi
9	Halk bilimi müzeciliğine bir örnek 'Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi'	YL	2015	Gazi Ü.	Devlet	Halk Bilimi, Müzecilik
10	Somut olmayan kültürel miras kavramına farklı bir yaklaşım: Mutfak müzeleri	YL	2015	İstanbul Ü.	Devlet	Turizm, İşletme
11	Beydili köyünün (Ankara - Nallıhan) somut olmayan kültürel mirası üzerine bir inceleme	YL	2015	Gazi Ü.	Devlet	Halk Bilimi, TDE
12	Sosyal bilgiler ders kitaplarının somut olmayan kültürel miras açısından incelenmesi	YL	2015	Çukurova Ü.	Devlet	Eğitim Öğretim
13	Açık ve örgün eğitim sosyal bilgiler ders kitapları ve öğretim programında somut olmayan kültürel miras öğelerinin incelenmesi	YL	2015	Anadolu Ü.	Devlet	Eğitim Öğretim
14	Somut olmayan kültürel mirasın korunmasında turist	YL	2015	Balıkesir Ü.	Devlet	Sanat Tarihi, Turizm

	rehberlerinin rolü					
15	Somut olmayan kültürel mirasın kuşaktan kuşağa aktarımı ve gençlik: Kars ili örneği	YL	2016	Gazi Ü.	Devlet	Halk Bilimi
16	Türkiye müzecilik belleğinde somut olmayan kültürel mirasın araştırılması	YL	2016	İstanbul Ü.	Devlet	Müzecilik
17	Destinasyon tercihinde somut olmayan kültürel miras değerlerinin kültür turisti tipolojisi açısından önemi: Konya örneği	Doktora	2016	Selçuk Ü.	Devlet	Turizm
18	Somut olan ve somut olmayan kültürel mirasın Yalvaç Hisarardı Köyü üzerinden incelenmesi ve koruma önerilerinin geliştirilmesi	YL	2017	Süleyman Demirel Ü.	Devlet	Mimarlık
19	Somut olmayan kültürel miras ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanımı	YL	2017	Hacettepe Ü.	Devlet	Eğitim ve Öğretim
20	Somut olmayan kültürel miras unsurlarından el sanatları geleneğinin kırsal turizm bağlamında değerlendirilmesi: Muğla – Milas	YL	2018	Muğla Sıtkı Koçman Ü.	Devlet	Turizm

	örneği					
21	Somut olmayan kültürel miras etkinliklerinin 7.sınıf sosyal bilgiler dersinde kullanımı	Doktora	2018	Gazi Ü.	Devlet	Eğitim ve Öğretim
22	Somut olmayan kültürel mirasın korunmasında icracı kurum T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığının çalışmaları üzerine bir değerlendirme (2006-2016)	YL	2018	Ankara Ü.	Devlet	Halk Bilimi
23	İngilizce ders kitaplarında somut olmayan kültürel mirasın yeri	YL	2018	Çukurova Ü.	Devlet	Eğitim ve Öğretim
24	Mevleviliğin somut ve somut olmayan kültürel mirasının bütünleşik korunması; Konya örneği	YL	2018	Anadolu Ü.	Devlet	Mimarlık
25	Japonya'nın UNESCO somut olmayan kültürel miras (Soküm) çalışmaları ve koruma yöntemleri üzerine bir inceleme	YL	2018	Erciyes Ü.	Devlet	Antropoloji, Halk Bilimi, Sosyoloji
26	48-66 aylık çocuklara sayı kavramı öğretiminde somut olmayan kültürel miras öğelerinin	YL	2018	Eskişehir Osmangazi Ü.	Devlet	Eğitim ve Öğretim

	kullanımı üzerine örnek bir uygulama					
27	İlkokul sosyal bilgiler dersinde somut olmayan kültürel miras eğitimine yönelik etkinlik temelli bir eylem araştırması	YL	2018	Bartın Ü.	Devlet	Eğitim ve Öğretim
28	Kosova'da yaşayan Türklerin somut olmayan kültürel mirası üzerine bir çalışma	Doktora	2018	Gazi Ü.	Devlet	Halk Bilimi ve Türk Dili ve Edebiyatı
29	Türkiye'deki turizm animasyonlarında somut olmayan kültürel miras ulusal unsurlarının kullanımı	YL	2018	Gazi Ü.	Devlet	Turizm
30	Somut olmayan kültürel mirasın taşıyıcıları: Karaman el sanatı ustaları üzerine bir inceleme	YL	2019	Karamanoğlu Mehmet Bey Ü.	Devlet	El Sanatları, Halk Bilimi, Türk Dili ve Edebiyatı
31	Somut olmayan kültürel miras konusunda Türkiye'de yapılan bilimsel çalışmalar üzerine açıklamalı bibliyografya denemesi	YL	2019	Muğla Sıtkı Koçman Ü.	Devlet	Eğitim ve Öğretim, Halk Bilimi
32	Türkçe öğretim programlarının ve Türkçe ders kitaplarının kültür aktarımı bağlamında	Doktora	2019	Gazi Ü.	Devlet	Eğitim ve Öğretim

	somut olmayan kültürel miras öğeleri açısından incelenmesi					
33	Somut olmayan kültürel miras kaynaklarının turizm çekiciliği kapsamında değerlendirilmesi: Türk kâğıt süsleme (Ebru) sanatı örneği	YL	2019	Afyon Kocatepe Ü.	Devlet	El Sanatları ve Turizm
34	Somut olmayan kültürel miras olarak meddahlık geleneği ve bu bağlamda 'Eyvah Nadir' adlı tiyatro oyunu üzerine bir değerlendirme	YL	2019	Ankara Yıldırım Beyazıt Ü.	Devlet	Halk Bilimi, Sahne ve Görüntü Sanatları, Türk Dili ve Edebiyatı
35	Kırgızistan'ın somut olmayan kültürel mirasının turistik ürün olarak pazarlanması	YL	2019	Kastamonu Ü.	Devlet	Turizm
36	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin somut olmayan kültürel miras öğretimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi	YL	2019	Aksaray Ü.	Devlet	Eğitim ve Öğretim
37	Küreselleşme ve somut olmayan kültürel miras ilişkisi: Azerbaycan örneği	Doktora	2019	Hacettepe Ü.	Devlet	Halk Bilimi, Sosyoloji
38	Somut ve somut olmayan kültürel	YL	2019	Süleyman Demirel Ü.	Devlet	Mimarlık

	miras kapsamında Antalya Akseki Çukurköy'ün değerlendirilmesi					
39	Somut olmayan kültürel mirasın turizm alanında Değerlendirilmesi: Gazipaşa örneği	YL	2019	Kastamonu Ü.	Devlet	Turizm, İşletme
40	Ortaokul Türkçe ders kitaplarının somut olmayan kültürel miras unsurları bağlamında incelenmesi	YL	2019	Muğla Sıtkı Koçman Ü.	Devlet	Eğitim ve Öğretim, Halk Bilimi
41	Somut olmayan kültürel mirasın sürdürülebilirliği kapsamında Amasya mutfağı	YL	2019	Ankara Hacı Bayram Veli Ü.	Devlet	Turizm
42	Erken çocukluk eğitiminde somut olmayan kültürel miras aktarımı: Aile katılım programının rolü	YL	2019	Gazi Ü.	Devlet	Eğitim ve Öğretim, Halk Bilimi
43	Somut olmayan kültürel mirasın eğitimi ve kültürün aktarımı: Türkiye örneği	Doktora	2020	Ankara Hacı Bayram Veli Ü.	Devlet	Eğitim ve Öğretim, Halk Bilimi
44	Somut olmayan kültürel mirasın tespiti, korunması ve aktarılması bağlamında hamamlar: Adana ve Antakya	YL	2020	Mersin Ü.	Devlet	Halk Bilimi, Müzecilik

	hamamları					
45	UNESCO somut olmayan kültürel miras listelerindeki el sanatları unsurları ve ticarileştirme	YL	2020	Ankara Hacı Bayram Veli Ü.	Devlet	Halk Bilimi
46	Türkiye'deki oyuncak müzelerinde somut olmayan kültürel mirasa yönelik eğitim etkinliklerinin incelenmesi	YL	2020	Yıldız Teknik Ü.	Devlet	Müzecilik
47	Çankırı ili'nin somut olmayan kültürel mirası	YL	2020	Kastamonu Ü.	Devlet	Turizm
48	Kültürel bir mekân olarak kent müzelerinde somut olmayan kültürel mirasın temsili ve aktarımı	Doktora	2020	Ankara Hacı Bayram Veli Ü.	Devlet	Halk Bilimi, Müzecilik
49	Uluslararası yükseköğretim öğrencilerinin UNESCO dünya mirasında yer alan somut ve somut olmayan kültürel miraslar hakkında farkındalık düzeylerinin değerlendirilmesi: Türkiye örnekleme	YL	2020	Anadolu Ü.	Devlet	Mimarlık
50	Somut olmayan kültürel miras yönetimi ve toplumsal katılım:	Doktora	2020	Ankara Hacı Bayram Veli Ü.	Devlet	Halk Bilimi

	Türkiye örneği					
51	Somut olmayan kültürel mirasın UNESCO dünya miras alanlarının üstün evrensel değerine katkısı: Kültürel peyzajlara ilişkin çözümsel bir değerlendirme	YL	2020	Dokuz Eylül Ü.	Devlet	Mimarlık
52	Somut olmayan kültürel mirasın müzelerde sergilenmesi: Çocuk gecesi örneği	YL	2021	Dokuz Eylül Ü.	Devlet	Müzecilik
53	Somut olmayan kültürel mirasların yaratıcı turizm kapsamında değerlendirilmesi, ince ekmek yapımı ve paylaşımı geleneği, Erzurum örneği	YL	2021	Gümüşhane Ü.	Devlet	Turizm
54	Kocaeli/İzmit Balören, Bayraktar ve Mecidiye köylerinin somut olmayan kültürel mirası	YL	2021	Kocaeli Ü.	Devlet	Halk Bilimi
55	Etnografya müzelerinden somut olmayan kültürel miras müzelerine (tarihçe, yaklaşımlar, uygulamalar)	YL	2021	Ankara Ü.	Devlet	Halk Bilimi, Müzecilik
56	Türkiye ve Japonya	YL	2021	Ankara Ü.	Devlet	Doğu Dilleri ve Edebiyatı,

	örgün eğitiminde somut olmayan kültürel miras (SOKÜM) yaklaşımları ve periyodik raporlar üzerinden karşılaştırılması					Eğitim ve Öğretim, Halk Bilimi
57	Managing intangible cultural heritage in Turkey: Four cases originating in antiquity	YL	2021	İhsan Doğramacı Bilkent Ü.	Vakıf	Arkeoloji, Halk Bilimi

**Tablo 3. Avrupa
Kalkınma
TUBİTAK,
Kurum ve
(Belediyeler,
Ait Projelerin
Seçilen 12 Örnek**

TÜRÜ	PROJE ADI VE YÜRÜTÜCÜSÜ	KONUSU
TÜBİTAK Projesi-1 TÜBİTAK SOBAG Proje No: 115K225 15.05.2017	Somut Olmayan Kültürel Niteliklerin Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) Aracılığıyla Alan Yönetimi Sürecinde Değerlendirilmesi Örnekleme: İstanbul Kara Surları Dünya Miras Alanı Doç. Dr. Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ (Yürütücü (Anadolu Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimarlık Bölümü, Eskişehir, Türkiye)	Miras alanlarının somut olmayan kültürel niteliklerinin koruma amaçlı alan yönetimi sürecine dâhil edilmesi için gereken tanımlar, yaklaşımlar ve yöntemler henüz üretilmemiştir. Bu proje kapsamında, somut olmayan kültürel niteliklerin alan yönetimi sürecine katılması için bir yöntem oluşturulmuş ve bu yöntem, Kara Surları Dünya Miras Alanı için uygulanmıştır. Bu projenin amacı, bir miras alanının somut olmayan kültürel niteliklerinin tanımlanması, görsel ve yazılı kaynaklara dayanılarak belirlenmesi ve bunların fiziksel göstergelerinin belirlenerek koruma amaçlı alan yönetimine katılmalarının sağlanmasıdır. Bu projenin ana hedefi, somut olmayan kültürel mirasla somut kültürel mirasın ilişkisini kurmak için bir yöntem oluşturmak ve bu yeni yöntemle ortaya çıkacak yeni bilgileri alternatif bir alan yönetimi yaklaşımına dönüştürmektir. Bu proje kapsamında, öncelikle, İstanbul Kara Surları Dünya Miras Alanı'nın somut olmayan kültürel nitelikleri araştırılmıştır. İkinci olarak, bu nitelikler -konum bilgisi, yapılar üzerindeki izler veya kültürel rotalar gibi- fiziksel göstergelerle ilişkilendirilmiş ve son olarak, tüm bu verilerin CBS veri tabanı ve CBS'de gerçekleştirilen analizler aracılığıyla alan yönetim sürecine katılması için öneriler geliştirilmiştir.

**Birliği,
Ajansları, BAP,
Diğer Kamu
Kuruluşlarına
Bakanlıklar vs.)
Arasından
Proje**

<p>TÜBİTAK Projesi-2</p> <p>TÜBİTAK ARDEB 3501 Proje No: 112K221</p>	<p>“Yaratıcı Ekonomi Kaynağı Olarak Somut Olmayan Kültür Varlığı Kapsamında Zanaat-Tasarım İnovasyon İlişkileri: Kapalıçarşı’nın Yaşayan İnsan Hazinesi”</p> <p>Doç. Dr. Ayşe Elif Coşkun Orlandı</p> <p>(Yürütücü- Kadir Has Üniversitesi/Sanat ve Tasarım Fakültesi/Endüstriyel Tasarım Bölümü)</p>	<p>2013-2015 yılları arasında TÜBİTAK desteğiyle yürüttüğümüz bir araştırma projesiyle son nesil kuyumcu ustalarının üretim tekniklerinde ve ürünlerindeki inovasyon potansiyellerini araştırmak üzere yola çıktık. İki yıl boyunca sahada 57 ustayla tek tek görüştük, her birinin hikâyesini dinledik ve usta-çırak ilişkisi ile mesleği nasıl öğrendiklerini değerlendirerek, ustaların UNESCO kapsamında ‘Yaşayan İnsan Hazinesi’ kriterlerini ne oranda karşıladıklarını anlamaya çalıştık. Ustaların ortak özelliği, mesleği usta-çırak ilişkisi içinde öğrenen son neslin temsilcileri olmaları.</p>
<p>BAP Projesi 1</p> <p>SBA-2018-521</p> <p>24.04.2018-20.01.2021</p>	<p>Erzincan İli Somut Olmayan Kültürel Mirasın Haritalandırılması Projesi Erzincan İli Kültür Atlası</p> <p>Doç. Dr. Necdet Tozlu (Yürütücü – Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü)</p>	<p>https://erzincankulturatlasi.com/proje-hakkinda/</p> <p>Bu proje, Erzincan ilinin somut olmayan kültürel mirasını tespit ederek derlenmesini ve kayıt altına alınmasını hedeflemektedir. Bu bağlamda ilimizin temel kültürel değerlerinin tespiti ve geleceğe aktarımı yerel ve uluslararası envanterler açısından önemli bir kazanım olacaktır. Ülkemizin pek çok ilinde benzer çalışmalar yapılmış ve bu çalışmalar kayıt altına alınmış olduğu halde Erzincan ilinin kültür atlası henüz hazırlanmamıştır. Dolayısıyla bu eksiklik büyük ölçüde giderilecektir. Doğası gereği daha çok sözlü geleneğe ve uygulamaya dayalı olan halk kültürü, ağızdan ağıza kuşaktan kuşağa aktararak devamlılığını sağlar. Gelişen teknoloji ve günümüz insanının yaşam biçimi bu gelenekte kırılmalar meydana getirmekte ve anlatıların unutulup kaybolmasına sebep teşkil etmektedir. Bu kaybı önlemek adına; yapılan çalışma ile alandaki eksiklik giderilerek önemli bir boşluk doldurulacaktır. Bu amaçlar doğrultusunda hedefimiz ise; Erzincan ilinin kültür atlasını ortaya koymaktır. Çalışma kapsamında daha önce elde edilmiş veriler düzenlenmiş ve sisteme yüklenerek geniş bir bilgi havuzu oluşturulmuştur. Başlangıçta planlanan hedefe büyük ölçüde ulaşılmıştır. Bilgilerin internet ortamına aktarılması, ilimize yönelik çalışma yapmak isteyen tüm kesimlerin hizmetine sunulmuş bir kolaylıktır. • Başlangıçta proje ekibine lisans ve yüksek lisans öğrencileri dâhil edilmiş; ancak bütçe kaleminde talep edilen burslar reddedilince bu öğrencilerin verimli şekilde çalıştırılabilmesi mümkün olmamıştır. Sonuçta lisans öğrencileri ve bazı yüksek</p>

		<p>lisans öğrencileri projeye katkı sağlamadıkları için projeden çıkmıştır. İş ve çalışma yoğunluğu sebebiyle projeden ayrılan araştırmacıların olması sebebiyle projeye sonradan yeni araştırmacılar eklenmiştir. Eksik konu başlığını tamamlayabilecek bu araştırmacılar, alanında uzman akademisyenlerden seçilmiştir. Proje kapsamında; • Erzincan ili içerisinde merkez ilçe ile birlikte 9 ilçe ve 531 köy bulunmaktadır. İlgili çalışma kapsamında ilçelerin köy sayısına bağlı olarak sosyolojik ve kültürel unsurlar göz önünde bulundurulup gidilecek köyler tespit edilmiş ve yerleşim birimlerine saha çalışmaları gerçekleştirilmiştir.</p> <p>• Proje kapsamında; yaklaşık 250 köye ulaşılması hedeflenmiştir; ancak toplamda 6 ilçe ve 150 civarında köy ve köyaltı yerleşim birimine gidilebilmiştir. Bunun sebebi, projenin ve bütçenin sunulup kabul gördüğü 2018 yılındaki yakıt ve araç kiralama bedellerinin %100 artış göstermiş olması ve yeni taleplerin BAP koordinatörlüğü tarafından geri çevrilmiş olmasıdır.</p>
BAP Projesi 2 26.06.2018- 25.06.2019	<p>UNESCO Tarafından Yaşayan İnsan Hazinesi Olarak Seçilen Tokat Mahalli Kaval İcracısı ve Yapımcısı Yaşar Güç'ün, Dilli Kaval İcracılığının Özelliklerinin Belirlenmesi ve Bu Özelliklerin Dilsiz Kaval Eğitiminde Uygulanması</p> <p>Doç. Dr. Sercan Özkeleş (Yürütücü-Ordu Üniversitesi/Müzik Ve Sahne Sanatları Fakültesi/Müzikoloji Bölümü)</p>	<p>Türkiye'nin 27 Mart 2006 yılında taraf olduğu "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması" sözleşmesi, kültürel miras olarak tanımlanan kültür ürünlerini ve taşıyıcılarını korumayı amaçlamaktadır. Bu sözleşme çerçevesinde "Yaşayan İnsan Hazinesi" (YİH) sistemi, kültür ürünlerini yaratan, yorumlayan, gerekli bilgi ve beceriye sahip kişileri merkez alan bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'nin, bu sistem kapsamında farklı ölçütlere göre tespit edilmiş ve farklı alanlara ait, kabul edilen 30 Yaşayan İnsan Hazinesi bulunmaktadır. Dilli/dilsiz kaval yapımcısı ve icracısı olarak Yaşar Güç, konusunda sahip olduğu ender bilgisi ile bu ünvana (YİH) 2009 yılında layık görülmüştür. Alanında uzman olan ve kültürel mirasın taşıyıcısı olarak Yaşar Güç, "usta kaynak kişi"dir. Bu bağlamda Yaşar Güç'ün sahip olduğu sanatının özelliklerini ortaya çıkarmak, bu sanatın gelecek kuşaklara aktarılması konusunda önem arz etmektedir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden döküman inceleme, gözlem ve görüşme yöntemleri kullanılacaktır. Araştırmanın 1 yıl içerisinde tamamlanacağı düşünülmektedir.</p>
BAP Projesi 3 SBG-2018- 6690	<p>Isparta Somut Olmayan Kültürel Mirasın Tespiti (Şarkikaraağaç İlçesi Yenişarbademli İlçesi Sütçüler İlçesi Gelendost ve Aksu İlçesi)</p>	<p>Isparta'nın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Tespiti Projesinde kentimizin somut olmayan kültürel miras öğeleri bütüncül bir koruma anlayışı gözetilerek ele alınmıştır. Projemiz, etnografik bir derlemenin ötesinde somut olmayan kültürel mirasa kaynak teşkil eden maddi ve manevi değerleri bir bütün olarak ele almıştır. Bu doğrultuda gerçekleştirilen tüm çalışmalar sayesinde Isparta'ya ait kültür unsurlarının tespitinde önemli bir aşama kaydedilmiştir.</p>

27.07.2018-24.02.2020	Prof. Dr. Bilge Hürmüzlü (Süleyman Demirel Üniversitesi/Fen-Edebiyat Fakültesi/Arkeoloji Bölümü)	
BAP Projesi 4	Somut Olmayan Kültürel Mirasın Taşıyıcısı Olarak Geleneksel El Sanatları: Gönen İlçesinin Yaşayan Mirası Dr. Öğr. Üyesi Özlem Özbek (Yürütücü- Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi/Gönen Meslek Yüksekokulu/Otel Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü)	Somut olmayan kültürel mirasın kuşaktan kuşağa aktarılmasında taşıyıcı işlevi gören unsurlardan birisi el sanatları geleneğidir. El sanatları bir toplumun kültürel kimliğinin en önemli belgelerinden biridir. Uzun zamandır süregelen uygulamalarla devam eden ve geleneksel hale gelen el sanatlarının korunarak gelecek kuşaklara aktarılması, toplumların kültürel yapılarının sürdürülebilirliği açısından hayati bir işlev görmektedir. Bu bağlamda çalışmanın konusunu Balıkesir ili Gönen ilçesinin geçmişten günümüze devam eden geleneksel el sanatları oluşturmaktadır. Çalışmada, Gönen ilçesinin günümüze kadar gelebilmiş geleneksel el sanatları örneklerine odaklanarak ilçenin yaşayan mirasına olan farkındalığı tespit etmek amaçlanmaktadır. Bu amaçla hazırlanan çalışmada, çoğunluğu kadınlardan oluşan yerel halkla gerçekleştirilen derinlemesine görüşmelerle, Gönen ilçesinde geçmişten günümüze devam eden el sanatlarının neler olduğu, bunların hangi özel günlerde ve ne amaçla yapıldıkları, ortaya çıkış hikayeleri, ekonomik katkıları gibi konularda veriler toplanmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular, ilçede çoğunlukla oya işlerinin çeşitlilik gösterdiğini göstermektedir. El sanatları örneklerinin ortaya çıkışı kültürel bir temele dayanabildiği gibi geometrik ya da doğadan esinlenen motiflerden de oluşabilmektedir. Çalışma Gönen’de geleneksel el sanatlarına önem verildiğini ve çeşitli iş birlikleri aracılığıyla bu mirasın sürdürülebilirliğinin sağlanarak gelecek kuşaklara aktarılması yönünde çabaların olduğunu ortaya çıkardığı gibi geleneksel el sanatlarının ilçenin ekonomik kalkınması ile turizm ve tanıtım çalışmalarında da payının olduğunu göstermektedir.
BAP Projesi 5 2009-2011	Somut Olmayan Kültürel Miras: Karagöz Öğreniyorum Projesi Yürütücü: Prof. Dr. Metin Ekici (Ege Üniversitesi Türk	“Somut Olmayan Kültürel Miras: Karagöz Öğreniyorum Projesi”; Ege Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma Projeler Şube Müdürlüğü, UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Somut Olmayan Kültürel Miras Komitesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü’nün destekleriyle hazırlanmıştır. Projenin amacı, Karagöz sanatının ilköğretim çağındaki çocuklar ve genç kuşaklar tarafından benimsenmesini ve Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi çerçevesinde Karagöz’ün devamlılığını sağlamaktır. Bu proje, öncelikli olarak geleneksel sanatlarımız içinde önemli bir

	Dünyası Araştırmaları Enstitüsü)	değer olan Karagöz sanatının genç kuşaklara teorik ve uygulamalı eğitim yoluyla öğretilerek, yaygınlaşmasını ve bu sanata bağlı kültürel birikimin aktarımını amaçlamıştır. Projenin bir diğer amacı ise, çocukların bireysel gelişim ve eğitimlerine katkı sağlamak olmuştur.
AB Projesi-1 28.01.2021- 31.12.2021	Cross-Border Tales Doç. Dr. İbrahim Gümüş (Yürütücü-Bartın Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü)	Genel Amaçlar: Somut olmayan kültürel mirasın korunmasını desteklemek ve uygulamalarını kalıcı bir modelle yaygınlaştırmak. Özel Amaçlar: Gaziantep ilinin masallarının kayıt altına alınması, potansiyel masal anlatıcılarının teşvik edilmesi ve masal anlatımı konusunda bilinçlendirme faaliyetleri yoluyla somut olmayan kültürel mirasın korunmasına ve sürdürülebilir uygulanmasına katkıda bulunmak. AB ile aramızda deneyim paylaşımına dayalı bir iletişim alanı yaratmak.
AB Projesi-2 Avrupa Birliği Projesi ERASMUS+ PROGRAM ME KA2 Strategic Partnerships in the Field of Higher Education Erasmus+ 2018-1-IT02-KA203-048412 SILVHER 01.10.2018-30.09.2021	(Safeguarding Intangible Cultural Values and Heritage) Somut Olmayan Kültürel Değerlerin ve Mirasın Korunması Prof. Dr. Naci Polat (Yürütücü-Pamukkale Üniversitesi/Turizm Fakültesi/Turizm Rehberliği Bölümü)	https://www.silvher.eu/ SILVHER (Safeguarding Intangible Cultural Values and Heritage) Somut Olmayan Kültürel Değerlerin ve Mirasın Korunması
AB Projesi-3 2008	EDEN 2008 - Turizm ve Somut Olmayan Kültürel Miras Yürütücü: Kültür ve	2008 yılında “Turizm ve Somut Olmayan Kültürel Miras” teması ile Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ile Edirne ulusal destinasyon olarak belirlenmiştir. Avrupa Komisyonu tarafından geliştirilen Avrupalı Seçkin Destinasyonlar Projesi (EDEN - European Destinations of Excellence) ile Avrupa turist destinasyonlarının ortak/farklı özelliklerine ve değerlerine dikkat çekmek,

	Turizm Bakanlığı	turizmin sosyal, kültürel ve çevresel sürdürülebilirliğini sağlayarak ekonomik gelişmeyi teşvik etmek amaçlanmaktadır. Bu kapsamda; 2007 yılından bu yana Avrupa Komisyonu tarafından her yıl farklı bir tema doğrultusunda, projeye başvuran ülkelerin ulusal turizm otoriteleri ile işbirliği içinde "Avrupalı Seçkin Destinasyonlar" yarışması düzenlenmekte, sürdürülebilir turizm anlayışını benimseyen ve gelişim gösterme potansiyeli yüksek destinasyonlar belirlenerek ortak bilgi ve iletişim ağına dâhil edilmektedir. Avrupa Komisyonu tarafından seçilen ve EDEN ağına dâhil olan destinasyonlar için tanıtım filmleri hazırlanmakta, ödül töreni düzenlenmekte ve basın, internet ve sosyal medya araçları ile tanıtım faaliyetleri yürütülmektedir.
Kalkınma Ajansı Projesi-1 15.06.2013-24.06.2016	Eskişehir Somut Olmayan Kültürel Miras Envanterinin Çıkarılması ve Turizmde Kazandırılması Doç. Dr. Adem Koç (Yürütücü-Osmangazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü)	Eskişehir'in Somut Olmayan Kültürel Mirasının envanterini çıkarmak ve katalog olarak yayınlamak.
Kalkınma Ajansı Projesi-2 2011-2013	Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi Prof. Dr. M. Öcal Oğuz (Yürütücü-Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Halk Bilimi)	Ankara'nın Somut Olmayan Kültürel Mirasını derlemek ve Hamamönü Bölgesinde kurulacak müze için uygulama modelleri geliştirmek. Proje kapsamında Altındağ Belediyesi tarafından kullanım hakkı bedelsiz olarak Gazi Üniversitesi'ne verilen Hamamönü'ndeki bir Ankara evi geleneksel Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi'ne dönüştürüldü. Hamamönü gibi tarihsel bir mekânda kurulmuş olan müzede Ankara'nın kültürel mirasına ilişkin uygulamalı müzecilik faaliyetlerinin yapılması ile hem Ankara'nın kültürel mirasının yerli ve yabancı turistlere tanıtılması hem de Ankara'nın turizm potansiyelinin kültürel alanının canlandırılması planlanıyor. Ebru sanatı ve ıhlamur baskı yapımı, gölge ve kukla oyunları, masal anlatan "masal ana", gelin odasında bebeğine ninni söyleyen gelin, muhabbet meclisinde hikâye anlatan "hikayeci", "mangala" ve "beş taş" oynayan çocuklar, müzede sergilenen kültürel miras örnekleri arasında yer alıyor.
Kalkınma Ajansı	Siirt'in Soyut ve Somut Kültür Mirası İle Tabiat	Projenin amacı, Siirt'in il sınırları içerisinde bulunan kültür, tabiat varlıkları ile ilgili tüm unsurların belirlenip bilimsel kurallar ve ilgili mevzuatlar çerçevesinde

Projesi-3 Dicle Kalkınma Ajansı Destekli Proje	Varlıkları Envanteri Projesi (Yürütücü: Siirt Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü)	tespit edilerek mevcut bilgilerinin güncellenmesidir. Üç ana unsurdan oluşan bu çalışmanın ilki soyut (somut olmayan) kültürel miras envanteri, ikincisi somut (taşınmaz varlıklar) kültürel miras envanteri, üçüncüsü ise tabiat varlıkları (doğal güzellikler) envanteridir. Proje tamamlandığında, Siirt'teki somut, soyut kültür varlıkları ile tabiat güzelliklerinin envanteri çıkarılacak olup, Siirt ilinin kültür ve turizm potansiyeli ortaya konulacaktır. Böylece bundan sonra Siirt için hazırlanacak olan kültür ve turizm projelerinin alt yapısı hazır hale gelmiş olacak.
---	---	--